

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HERALDISK TIDSSKRIFT

En borgerlig pendant til det gamle adelslexicon	345
Guttorm Friis: Kongsberg bys våpen, segl og flagg	372
Allan Tønnesen: Bogstaver forklædt som bomærker	377
Heraldica Varia	380
Nye kommunevåbener i Norden	384
Heraldisk litteratur siden sidst	391

Bind 3, nr. 28
Oktober 1973

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Danskernes Historie Online

© 1999-2000. Beg. for alle. No. 10.000.000

TORDENSKJOLD

STUDIO HERALDICA DANICA

(STUDIO SEMPER ARDENS)

Kalligrafica & Heraldica

TORDENSKJOLDSGADE 11 . 1055 KBH. K

TELF. (01) 15 22 21

ADRESSER
BREVHOVEDER
DIPLOMER
EXLIBRIS
FIRMAMÆRKER
GÆSTEBØGER
HERALDIK
ILLUSTRATION
KALLIGRAFI
MONOGRAMMER
PORTRÆTTER
STAMTRÆER
ÆRESMEDLEMS-
BREVE

En borgerlig pendant til det gamle danske adelslexicon

I GERHARD L. Groves Bog, Slægten Plum (1903) læses på s. 14 under omtalen af det Plumske våben: »Under Kontrol af Arkivar i Rigsarkivet A. Thiset er, efter et ham tilhørende, af afdøde Professor Svend Grundtvig forfattet Haandskrift, »Borgerlige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmerne. Med deres Vaabener« ved Tegner E. Rondahl udført en Tegning af Slægten Plums Vaaben...»

Da existensen af et håndskrift, i hvert fald ca. 100 år gammelt (Svend Grundtvig døde 1883), omhandlende danske borgerlige våbener, var mig – og »heraldiske kolleger«, hvem jeg forespurte – ukendt, syntes det nærliggende at forsøge at efterforske det for om muligt at kunne forelægge det for den heraldiske verden.

Men fandtes håndskriftet stadig – og hvor skulle det søges? Iflg. Groves bog måtte det være naturligt at søge i Thisets efterladte samlinger, som for en stor del er enten testamenteret til, eller senere af Thisets arvinger lejlighedsvis skænket Rigsarkivet.

Ved gennemgang af dettes udførlige katalog over disse samlinger (indbefattende våbentegninger, seglgengivelser, afhandlinger om adelsgenealogi og meget andet) fandtes ovennævnte håndskrift ikke omtalt. For en sikkerheds skyld blev også arkivets katalog over Sv. Grundtvigs efterladte samlin-

ger gennemgået, med samme negative resultat.

Ved forespørgsel på Rigsarkivet kunne det imidlertid oplyses, at en af Thisets arvinger var grosserer Poul Willadsen, kendt medlem af Dansk-Skånsk Forening og af Heraldisk Selskab, og ved henvendelse til hr. Willadsen kunne denne oplyse, at håndskriftet befandt sig i hans besiddelse og – hvad ikke var mindst vigtigt – at det var til disposition til evt. offentliggørelse i Heraldisk Tidsskrift, og det forelægges hermed tidsskriftets læsere.

Værket er delt i 3 dele, el. »Samlinger«, som forfatteren kalder dem. 1. del indledes, gående noget udover skriftets titel, med et afsnit: »Forbedringer til Adelslexicon«, hvori tidligere oplysninger om 9 danske og norske adelslægter enten korrigeres eller suppleres og Valentin Lillienkrantz' våben (han skal være adlet udenlands, uden at dette dog nogensinde er dokumenteret) afbildes og beskrives. (Se HT nr. 21 p. 40). Derefter følger den beskrivende text til de 50 borgerlige våben, som afbildes sidst i samlingen.

2. samling indeholder text og våbenplancher vedrørende 50 slægter. Begge samlinger er forsynet med registre.

3. samling indledes ligeledes med et register over 50 slægter – men dette efterfølges ikke, som i de 2 første samlinger, af text og dertil svarende vå-

benplancher. Der følger kun 2 sider med afbildninger af ialt 29 våben, delvis farvelagte og delvis gentagelser af de tidligere afbildede våben. Alle tre samlinger er på titelbladene forsynede med årstallet 1841.

For enhver, der har givet sig lidt af med dansk heraldik, og specielt adelsheraldik, vil dette håndskrifts titel lyde gammelkendt, og den turde da også være næsten identisk med titlen på det første større trykte heraldiske samleværk herhjemme: *Lexicon over adelige Familier i Danmark, Norge og Hertugdømmene. 1782—1813.*

At dette værk har været forbillede for forfatteren er hævet over enhver tvivl. Dette viser ikke blot de næsten sammenfaldende titler. Sammenligner man de 2 værkers våbenplancher viser disse sig, bortset fra antallet af de gengivne våbener, der jo skyldes de 2 ulige formater, fuldstændig identiske, såvel hvad størrelsen af våbenerne som disses anordning (tæt sidestillede med skjoldrandene fælles med naboen) angår. Også slægtsnavnets placering *under* og den fortløbende nummerering *over* våbenet svarer til adelslexiconnet.

Man tør vel heraf slutte, at værket fra forfatterens side er tænkt som en *borgerlig* pendant til det *adelige* lexicon!

Denne kendsgerning bliver ikke mindre interessant, når man betænker forfatterens alder. Født 1824 (som yngste søn af N. F. S. Grundtvig) var Svend Grundtvig, den senere kendte litteraturforsker og sprogmand, altså kun 16—17 år, da han udarbejdede sit lille våbenlexicon!

Af hensyn til de læsere, der måtte være mindre øvede i at tyde den gotiske skrift, som Sv. Grundtvig benytter, er denne overført til latinsk skrift, men med bibeholdelse af den originale ortografi. *Olaf Kirstein*

Borgerlige Familier
i
Danmark, Norge og Hertugdømmene
Med deres Vaabener
*
Første Samling
1841

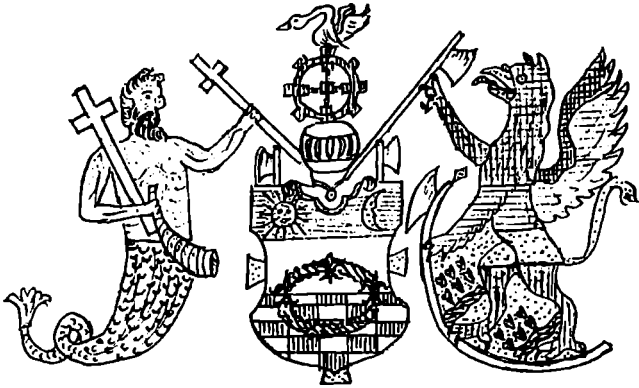
Register

Abrahamson	Lautrup
Aschlund	Lehmann
Bech	Lütken
Benzon	Lund, Budde
Bircherod	Mandix
Bloch	Meincke
Blom	Molbech
Bremer	Mülertz
Bugge	Müller
Clerque, de	Münter
Friedenreich	Nissen
Gad	Rzenberg
Glahn	Schumacher
Grove	Steenberg
Gundelach	Suhr
Hagerup	Thorarensen
Harboe	Thorkelin
Hersleb	Treschow
Hjort	Trøiel
Hjorthøi	Uldall
Hofman	Werkmester
Kirstein	Winge
Knopf	Wöldike
Krog	Zoëga
Laub	Øhlenschläger

Forbedringer til Adelslexicon

Lillienkrants

Under dette Navn blev *Valentin Erik Pontoppidan* adlet af Christian den 5te. Han var en Søn af Biskop Erik Pontoppidan i Trondhjem, blev Student ved Aar 1674, og døde ugift i Venedig, hvor han var kgl. dansk Re-

sident (See Nyerups og Krafts Litteraturlæxicon, pag 464, og Giessings Jubellære 2den Deels 2det Bind pag 223).

Hans Vaaben findes paa et kobberstykke Portrait af hans Fader (See Müllers Kobberstiksamling paa det store kgl. Bibliothek) saaledes:

Skjoldet som hviler paa et udvidet Guldkors er 3 Gange tverdelte. I 1ste Feldt som er blaat, en Guld Sol og en gylden aftagende Maane.

2det Feldt Sølv og 3die skaktavlet af rødt og Sølv, over begge disse Feldter ligger en grøn Laurbærkrands, belagt med 3 Sølv Lillier, 1.2.

Paa Hjælmen et rødt Møllehjul hvorpaa en Sølv Svane med udslagne Vinger.

På hver sin Side af Hjælmen opstaaer en Øxe med udadvendt Blad.

Skjoldholderne ere: til højre en Havmand, holdende over høire Skulder et langt Kors og i høire Haand et Sneglehorn; I venstre oprakte Haand holder han et forlænget Kors støttet mod Hjælmen.

Til venstre en paa en krum Hellebard gaende Grif 4 Gange tverdeelt af sort, blaat, Guld og rødt, som i oprakt høire Forkløe holder en langskaftet Øxe med nedvendt Blad, støttet mod Hjælmen.

Mellem begge Bagbeen samt mellem høire Bagbeen og venstre Forbeen staaer 2 Gange gjentaget paa Guldgrund 6 røde Hjærter, 3.3., over en blaa Strøm.

Gyldenaar

En gammel norsk Adelslægt hvorfra sidst i det 15de Aarhundrede levede en *Mogens Gyldenaar*, hvis Søn *Otto* var Laugmand paa Oplandene, fører i blaat Feldt en hvid Sparre med foroven 2 hvide og forneden 1 rød Rose. Paa Hjælmen et rødt Hjerte med 2 hvide Vinger.

Familien blomstrede endnu sidst i det 18de Aarhundrede i den svenske Adelsstand med samme Vaaben paa det nær at Hjælmetegnet der er 2 røde Roser med Stilke og Blade, og alle 3 Roser i Skjoldet ere røde. (See Giessings Jubellæres 2den Deels 2det Bind, pag. 313, 316 og 321). Ved en Trykkefejlstaaer hos G. Spore for Sparre.

Stranger

En gammel norsk Adels-Familie som fører et af blaat og Sølv tverdeelt Skjold. Paa Hjælmen 2 af blaat og Sølv vixelviis deelte Vesselhorn. Endnu midt i forrige Aarhundrede levede denne Slægt i borgerlig Stand. (Giess. Jubell.)

Splid

Jep eller *Jacob Splid* til Splidsgaard Landsdommer paa Bornholm 1362, førte i sit Vaaben en Regnbue skraa ned fra højre med nogle spidse Takker nedad. (See Thurahs Bornholms Beskrivelse pag. 273 og Skougaards pag. 211).

Uff

En gammel adelig bornholmsk Slægt, hvoraf *Otte Uff*, som førte i Skjoldet en Triangel med en skraa Linie over hvert af de nederste Hjørner. (Et Marekors?). *Hans Uff* var 1379 Befalingsmand paa Bornholm. (See Skougaard pag. 211, og Thurah pag. 273).

Jul

En gammel bornholmsk Slægt af dette Navn hvoraf *Peder Jul* førte i Skjoldet 2 korsvis lagte Segle. »*Esbern Jul* af Vapn« levede 1451 og boede i Øster-Marker Sogn paa Bornholm. (Skougaard pag. 211, og Thurah pag. 58) see Adelslex. »Jucl« No 6 og No 10.

Harbo

Jes Harbo af Vapn, Landsfoged paa Bornholm, nævnes i et Document af 1433, aftrykt i »Danske Magazin« 3die Bind pag. 229. (Samt hos Thurah pag. 43). Vaabenet vides ikke.

Grev Danneskjold-Laurvig

Det i Adelslexicon for denne Familie anførte Vaaben er forsaavidt urigtigt som den ogsaa har ført det i den danske Ud-gave af Hofmanns »Danske Adelsmænd«, 3die Deel pag. 239, beskrevne, nemlig: Det i Adelslex. beskrevne Skjold sat indeni et ved et Sølv-Kors fiirdeelt Skjold, i hvis 1ste

og 4de Feldt som er Guld, en dobbelt sort Ørn. I 2det og 3die som er rødt en springende Guldløve.

Over Skjoldet 3 Hjælme, 2.1.3. Paa 1ste det sedvanlige Hjelmtegn. Paa 2den en sort flakt Ørn, og paa 3die en halv Guldløve.

Saaledes findes det saavel i Sigiller som i Frontispicen over det forhen-værende Grevelig Danneskjold-Laurvigske Palais i store Kongensgade i Kjøbenhavn, No 248. (NB. i Seglet findes intet Kors i det yderste Skjold, men det er ligefrem fiirdeelt).

Seeblad

Den i Adelslexicon givne Underretning om denne Familie er uefterrettelig, thi Aar 1500 blev *Jørgen Knudsen Seeblad* i Odense adlet af Kong Hans, og Vaabenet som beskrives i Diplomet er: et grønt Sjøblad i rødt Feldt, og paa Hjælmen en Svanehals, og saaledes findes det ogsaa paa adskillige Liigsteene over Lemmer af Familien i Odenses Kirker. Slægten uddøde paa Sværdsiden med Stammefaderens Sønnesøns Sønnesøn *Nikolai Kasimir Ottesen Seeblad*, Oberst i Polen, i Prinds Sobieskys Tjeneste. (See Landsdommer Bircherods Efterretninger om sin Familie, i den Kallske Manuscript-Samling paa Kongens Bibliothek No 130 in Folio, pag. 00).

NB. Det i Adelslexicon anførte Vaaben er ganske de svenske Sjøbladets Vaaben, paa det nær at Farverne ere udeladte. (Paa ovennævnte Sted staaer ellers ogsaa at de ere fra Sverrig indkomne).

Skjel

Tue Skjel til Lengsholm, levede ved 1450, og førte i Skjoldet og paa Hjælmen. 2 Bøffelhorn. (Hofm. D. Adelsm.).

Beldenack

Jens Andersen Beldenack var Biskop i Odense, og sad Aar 1502 i Danm. R. Raad.

Abrahamson

Joseph Nicolai Benjamin Abrahamson, Generalkrigscommissair, Oberstlieutenant a la Suite, Dr. phil., C. af D. & D.M. samt Ridder af mange fremmede Ordener, Søn af Capitain i Artilleriet, R. af D. *Werner Hans Friederich Abrahamson*, fører følgende Vaaben: Skjoldet er tverdeelt det underste Feldt Sølv, og det øverste atter deelt paalangs af Guld og rødt. I 1ste Feldt en springende Løve; I 2det en Harpe, og i 3die.

Paa Hjælmen til højre en Vinge, og til venstre en staalklædt Arm holdende et Sværd.

Han blev adlet 15de Mai 1827, men Faderen førte samme Vaaben. Tab. 1. N° 1.

Aschlund

Landmaaler og Astronom *Arent Aschlund* (f. 1796 † 1835) førte et af rødt og Guld flakt Skjold, og paa Delingen en liggende Sølv Halvmaane under en Sølv-Sparre.

Paa Hjælmen 3 Fjær. Tab. 1, N° 2.

Bech

Hermann Bech, Konferensraad, Deputeret i Generaltoldkammeret, 1ste Administrator ved Frederiksværk, R. af D. og af Nordstjernen, som stammede fra Tydskland i 3die Leed, fører et af blaåt og Purpur (eller grønt) tverdeelt Skjold.

I 1ste Feldt en Slange som bider sig i Halen; I 2det en rindende Strøm. Paa Hjælmen 3 Blade, mellem 2 Veselhorn. Tab. 1, N° 3.

Benzon

En skotsk Adelslægt af dette Navn har snart i halvfjærde Hundredaar floreret her i Landet, og 2de Grene af den været adlede, men da disse (see Adelslex. 1. B., pag. 41, under N° 1 og 3) ved denne Lejlighed have faaet nogle Forandringer i deres oprindelige Vaaben, saa meddeles det har været ført af Familien i borgerlig Stand og som det findes beskrevet i Wilhelm von Benzons Tillæg til Adelslexicon i »Magazin til den danske Adels Historie« pag. 166. Vaabenet er da: Et ved en af sort og Sølv toradet skaktavlet Sparre, tverdeelt Skjold, hvis øverste Deel blaåt med 3 Guldstjærner bjælkeviis, nederste Sølv med 3 røde Roser bjælkeviis.

Paa Hjælmen 3 hvide Fjær. Tab. 1, N° 4.

Birkerød

Af denne endnu levende lærde Familie som har skrevet sig baade *Bircherod*, *Birkerod* og *Birkerød*, og har taget Navnet af Landsbyen Birkerød i Sjælland, har været ført 2de forskellige Vaabener hvoraf det ene er venstre skraadeelt af Purpur og blaåt, med 2 skraasatte, hvide Ibskaller paa Deelingen. Tab. 1, N° 5.

Det Andet derimod er fiiredeelt, i 1ste og 4de Feldt et Træ; I 2det og 3die en Ørn med udstrakte Vinger.

Paa Hjælmen et Træ. Tab. 1, N° 6.

Bloch

En dansk Familie, hvoraf Sønnen *Nicolai Johan Bloch*, Professor, Rector ved Roeskilde Skole, Dr. phil. og R. af D. født 1772, fører saadant Vaaben: I Skjoldet og paa Hjælmen en Stub med 2 paa hver sin Side fremspirende Kviste, hver med 5 Blade. Tab. 1, N° 7.

Blom

En i Danmark og Norge stærkt florende Slægt, hvoraf Capitain i Kronens Regiment *Hans Jørgen Blom*, R. af D. fører i blaaf Feldt, 3 af en grøn Høi opvoxende Tulipaner med grønne Stilke og Blade, den mellemste rød, de 2 Andre gule.

Paa Hjælmen de 3 Tulipaner.

Denne Familie stammer muligvis fra den i Adelslexicon Pagina 62 i 1ste Bind under N° 3 nævnte Familie: Blome, som i Sverrig har ført Navn af *Blom*, og Vaabenet ligeledes i blaaf Feldt. Tab. I, N° 8.

Bremer

Anna Dorothea Bremer, † 1746 (Datter af en Borgmester i Kiel og gift med Biskop Peder Krog i Trondhjem.) siges i Giessings Jubellæreres 2den Deels 2det Bind, Pag. 385, at have ført til Vaaben: I Skjoldet, et med 2 Pile krydsviis gjennemstukket Hjærte. Paa Hjælmen en sexoddet Stjerne. Tab. I, N° 9.

Bugge

Etatsraad, Professor astronomiae *Thomas Bugge*, R. af D. født 1740, † 1815, førte i Skjoldet et gaaende, og paa Hjælmen et halvt opspringende Sviin.

Han efterlod sig Afkom, som maa ske endnu lever.

Vaabenet har nogen Lighed med de i Adelslexicon, 13. B. Pag. 95, Num. 1, 2, og 4 anførte Familier af dette Navn, og med hvilke han mulig kan have været beslægtet. Den i Adelslex. under N° 2 og 10 anførte Slægt, lever endnu i Kammerraad *J. . . . Bugge*, der tilligemed sin i Aaret 1839 afdøde Broder *Frederik Conrad Bugge*, Conferenceraad, Hans Maj. Kongens Geheime-Cabinets-Casserer, R. af D. førte de under Tab. I, N° 10 anførte Vaaben.

de Clerque

Johan Adolph de Clerque, til Stiftsbjærgbyegaard og født 1648, † 1729, ligger begravet i Stiftsbjærgby Kirke hvor hans Vaaben sees at have været et blaaf Skjold, tverdeelt, og øverste Feldt atter deelt paalangs.

I 1ste Feldt en Sølv-Lillie, i 2det en af grøn Jord til høire opspringende halv kronet Guldløve, I 3die 6 Guldkugler 3.2.1. Paa Skjoldet 2 Hjælme, paa 1ste en Sølv Lillie mellem 2 blaa Vesselhorn.

Paa 2den som er kronet, en halv til høire opspringende kronet Guldløve.

Saaledes findes hans Vaaben saavel paa Jern-Tralværket for Capellet som paa Herregaardens Stol, men paa hans Kiste staaer de 2de 1ste Feldter som selvstændige Skjolde, hver med sin Hjælm, og med Kugler underneden som Ziraf. Tab. I, N° 11.

Friedenreich

Af den tydske adlede Familie har en nu uddød Gren været naturaliseret som Dansk Adel med et forbedret Vaaben, men det oprindelige Vaaben, som føres her af en anden i borgerlig Stand florerende Green, hvoraf Oberstlieutenant og Commandør for det borgerlige Infanterie, samt Viinhandler i Kjøbenhavn *Peder Johannes Friedenreich*, R. af D. er i rødt Feldt en til høire gaaende opreist Sølvløve, bærende paa høire Skulder en Sølvstøtte, og holdende i venstre Forklœe en Sølv-Kasse.

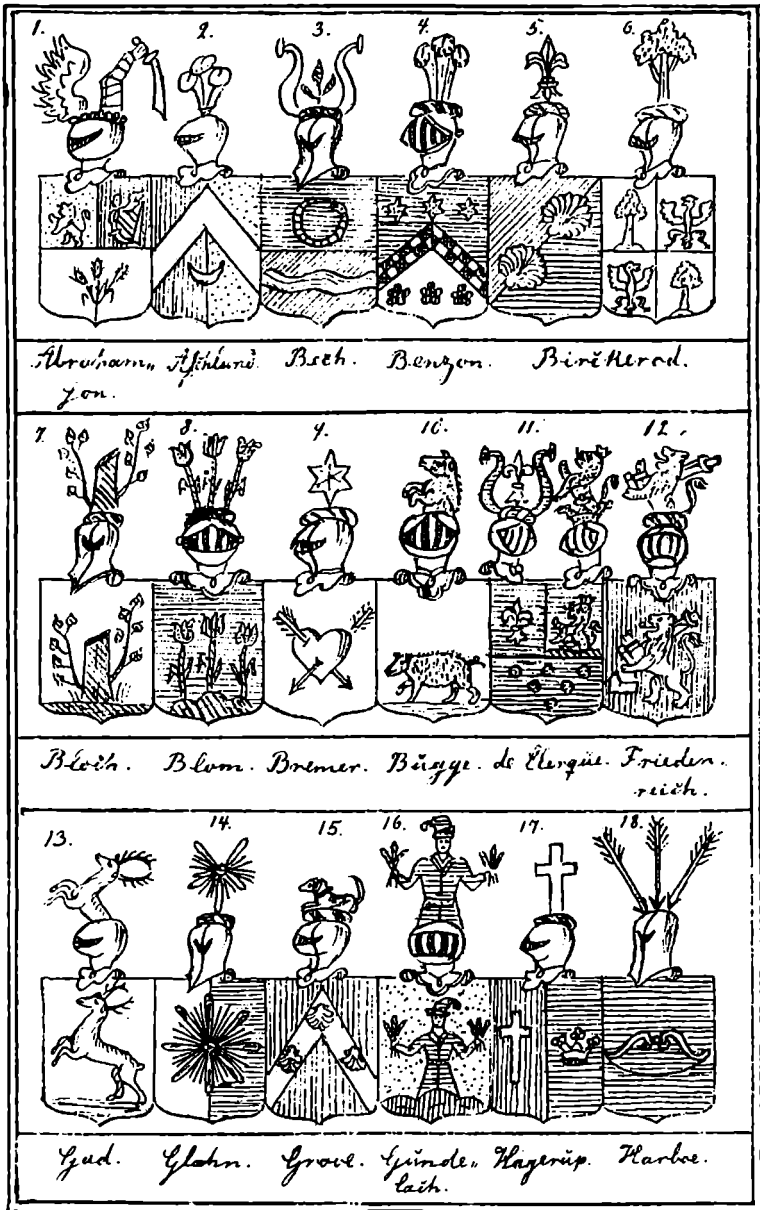
Paa Hjælmen en halv Sølvløve med en Sølv-Støtte.

Ogsaa i Sverrig er en Green af Familien adlet med et noget forskjelligt Vaaben. Tab. I, N° 12.

Gad

I Skjoldet en heel, og paa Hjælmen

Tab. I.

en halv til høire springende Hjort. Dette Vaaben fører *Peter Christian Stenersen Gad*, Capellan til Trinitatis Kirke i Kjøbenhavn, Søn af *Elieser Gad*, 2den Præst ved Domkirken i Roeskilde. † 1839. Tab. I, N° 13.

Glahn

En fra Tydskland indkommen Familie hvoraf lever Brødrene: *Adam Wildhadt*, Præst til Veggerløse paa Falster, født 1776, *Poul Egede*, Capellan ved Garnisons-Kirke i Kjøbenhavn født 1778, *Marcus*, Oberstlieutenant og Commandeur for den holsteenske Artillerie-Brigade i Rendsburg, R. af D. født 1780, *Hans Egede*, Apotheker i Sorøe, født 1783 og *Tønne Bloch*, Major ved Artilleriet i Kbhn. født 1784. Sønner af Professor *Hans Christoffer Glahn*. Vaabenet er et Forsynsøje i et af Sølv og blaåt deelt Skjold; Paa Hjelmen et Forsynsøje. Tab. I, N° 14.

Grove

En saavel her som i Norge florerende Familie af dette Navn fører i Skjoldet en hvid Sparre belagt med 3 brune Ibskaller, i rødt Feldt. Paa Hjelmen en liggende Hund. Dog have Nogle Feldtet Hermelin og Hunden gaende. Tab. I, N° 15.

Gundelach

Af denne tydske adelige Familie, (som Siebmacher i sin Vaabenbog kalder Gundlach,) er en Green indkommen her i Landet og blomstrer i borgerlig Stand. Justitsraad og Byfoged i Lemvig *Frederich Christoffer Gundelach* er af denne Slægt, Vaabenet er i Guld Feldt en af et rødt Fjeld opstigende Mand med en blaa Kjortel, blaa Hue, og med udstrakte Arme, holdende i hver Haand en Plante med 3 grønne Blade. Tab. I, N° 16.

Hagerup

En ogsaa her i Landet florerende norsk Familie af dette Navn fører et deelt Skjold, 1ste Feldt rødt med et Kors, 2det Feldt blaåt med en Krone. Paa Hjelmen et slet Kors.

Af denne Familie blev *Hans Hagerup*, Stiftamtmand i Christiansand 1781 adlet med Navnet *Gyldenpalm* og et noget forandret Vaaben. (Giess. Jub. III, pag. 312). Tab. I, N° 17.

Harboe

En dansk endnu levende Slægt af dette Navn, som ogsaa har kaldet sig *de Hardeboe*, fører i Skjoldet som er blaåt en liggende Bue med Stræng, og paa Hjelmen 3 Pile satte paa Oddene. Biskop *Ludvig Harboe* i Sjælland † 1783 var af denne Slægt og dette Vaaben, med den Forskjæl at ingen Farver deri var angivne og at Pilene vendte Spidserne udad.

(Gies. Jub. II, 2. pag. 260). Tab. I, N° 18.

Hersleb

En gammel dansk Slægt som endnu lever her i Landet og hvoraf *Svend Borchmand Hersleb*, Professor theologiae ved Christianias Universitet, Ridder af Nordstjernen og af Wasa Ordenen, f. 1784, † 1836. Vaabenet er i blaåt Feldt en til høire springende Hjort med en Piil i Brystet. Paa Hjelmen en ligedan halv Hjort. (Gjessings Jubellærere II, 2. pag. 255). Tab. II, N° 1.

Hjort

En dansk Familie af dette Navn fører et ved en høire Skraabjælke deelt Skjold, i hvis øverste Deel en springende Hjort, i underste 3 Grantæer.

Paa Hjælmen en halv Hjort. Tab. II, N° 2.

Hjorthøi

Christian Julius Frederik Hjorthøi, født 17 . . , Justitsraad og Archivarius i det danske Cancellie, fører i Guldfeldt en paa en grøn Høi staaende tilbage-seende Hjort. Paa Hjælmen en halv tilbage-seende Hjort. Tab. II, N° 3.

Hofman

Justitsraad *Tycho de Hofman* førte (førend hans Fader 1749 blev adlet med et andet Vaaben) følgende Vaaben, som ogsaa findes under hans Portrait i hans 1746 udgivne »Portraits Historiques & c.«: Skjoldet deelt af en lav, af rødt og Sølv toradet skaktavlet Sparre. Øverste Deel igjen flakt paa-langs i 3 lige Deele: Sølv, Guld og rødt. I 1ste Feldt et Purpur Hjortehoved og Hals, i 2det 3 blaa Kugler. 2.1., i 3die et kronet Guld Ørne-hoved og Hals. I Feldtet under Sparren som er blaat en paa en grøn Høi staaende sexoddet Guldstjerne. Paa den kronede Højlm 2 pandsrede Arme holdende et nedvendt Guld-Anker. Tab. II, N° 4.

Kirstein

Conferenceraad *Ernst Philip Kirstein*, Deputeret i Generaltoldkammeret og Commerce-Collegiet, R. af D., født 1759 i Stettin, førte et tverdeelt Skjold, 1ste Feldt Sølv, deri en halv til højre opspringende Grif; 2det Feldt skaktavlet af Guld og blaat.

Paa Hjælmen en halv Grif. Hans Afkom lever. Tab. II, N° 5.

Knopf

En fremmed, endnu levende Slægt, som har skrevet sig baade *Knoff*, *Knops* og *Knoph*, som indkom her i

Landet med *Christopher Knoff*, Hofpræst hos Frederik den 2den født i Friedland i Preussen, og † 1611, fører en venstre Skraabjælke belagt med 3 Granatkugler. Tab. II, N° 6. (See Gies: Jubellær.)

Krog

En norsk Familie af dette Navn som endnu levede i Slutningen af forrige Aarhundrede og hvoraf var Biskop *Peder Krog* i Tronhjem, † 1731, nedregner sig i lige Linie fra Torsten Jarls Søn: *Ketil Krog*, om hvem Snorre Sturlesøn mælder.

Vaabenet er: i Skjoldet en Mand eller Munk med blottet Hoved, og Sko paa Fødderne, i en kort Kjortel med Opslag og Livbælte, holdende i højre Haand en Nøgle og i venstre en

Paa Hjælmen en af Solen bestraalet Ørn med udslagne Vinger. (Saaledes beskrives det i Giessings Jubellæreres 1ste D., pag. 385). Tab. II, N° 7.

Laub

En tydsk Adelsslægt af dette Navn, som formodentlig er indkommet med *Hieronymus Laub*, f. i Augsburg 1684, blomstrer her i Landet i borgerlig Stand. Heraf *Hardenack Otto Conrad Laub*, Sognepræst til Ryslinge i Fyen, født 1805.

Siebmacher har i sin Vaabenbog Familiens Vaaben, der hos ham er det samme som herinde: Skjoldet venstre skraadeelt af rødt og Sølv. Derover en springende Hjort med en grøn Kvist i Munden.

Paa den kronede Højlm en ligedan halv Hjort. Tab. II, N° 8.

Lautrup

Denne Families Vaaben er i blaat Feldt et af grøn Jord opvoxende grønt Palmetræ. Paa Hjælmen en harnisket

Arm holdende en Palmegreen. Saaledes førtes det af Ritmester *Lautrup* til Aggersvold, født 17 . . , † 17 . . Tab. II, N° 9.

Lehmann

Conferenceraad *Martin Christian Gottlieb Lehmann*, R. af D. og forhen Deputeret i Generaltoldkammeret, & c. født 1775, i Holsteen, fører i blaat Feldt 2 krydslagte Leer. Paa Hjælmen 3 Ax med Devisen: *Capita ut segetes*. Tab. II, N° 10.

Lütken

En bøhmisk Adelsslægt af dette Navn blomstrer her i borgerlig Stand. Vaabenet er i Skjoldet i rødt Feldt en opvendt Sølv Ibskal og ligeledes paa Hjælmen. Af denne var Søe-Capitain *Frederik Lütken* som med et forøget og forandret Vaaben 1780 blev optaget i den danske Adel. Provst *Peter Vilhelm Lütken* i Lumbye i Fyen R. af D. og D.M. født 1761 er en Brodersøn af bemeldte *Frederik L.* Tab. II, N° 11.

Lund

Præst ved Ladegaarden *Theodor Ferdinand Budde Lund*, født 1811, fører i rødt Feldt en paa grøn Jord springende Eenhjørning.

Paa Hjælmen 2 Vesselhorn. Dette Vaaben har nogen Lighed med Budernes (see Adelslex. I.B. pag. 93), fra hvem han formodentlig stammer paa Møderne Side. Tab. II, N° 12.

Mandix

Etatsraad og Committeret i Rente-kammeret, *Jacob Mandix*, født 1758, † 18 . . , førte en af Jorden opvoxende bladløs Stamme hvorpaa 3 Roser. Paa Hjælmen en paa een Fod staaende Stork eller Trane, med en Kugle i høre Klo. Tab. II, N° 13.

Meincke

Justitsraad, Byefoged i Stege og Herredsfoged paa Møen, *Carl Henrich Lydius Meincke*, født 1 . . . , fører en af en Skye fra venstre udkommende Arm, holdende en pælviis sat Nøgle med Kammen iveiret. Over Skjoldet en Hjælmkrone hvorpaa en nøgen oprakt Arm holdende en pælviis sat Nøgle imellem 2 Vinger. Tab. II, N° 14.

Molbech

Justitsraad, Professor og R. af D. *Christian Molbech* Theatredirecteur og Iste Bibliotheksecretair ved det store kgl. Bibl. i Kjøbenhavn, født 1783, hvis Fader var fra Norge, fører i Skjoldet et, paa en af Havet opstaaende Høi liggende Jagthorn.

Paa Hjælmen en Fugl med en Kvist i Munden. Tab. II, N° 15.

Mülertz

Dr. phil. og Rector ved Horsens lærde Skole *Anders Faaborg Mülertz*, født 1788, fører et tverdeelt Skjold, i hvis underste Feldt en springende Hjort. 2det Feldt er igjen flakt i 2 Deele; i Iste en Viinranke slyngt om en pælviis sat Stok, i 2det 3 Blomster paa een Green. Paa Hjælmen en halv Hjort mellem 2 Vesselhorn. Tab. II, N° 16.

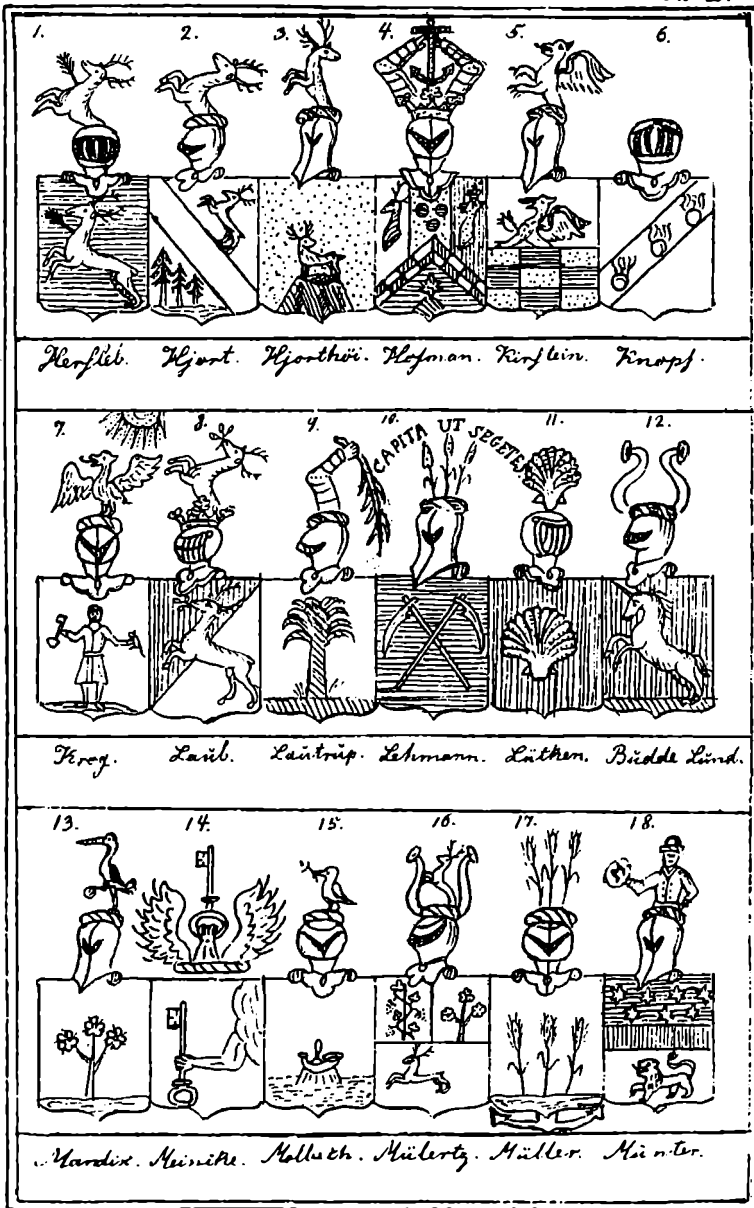
Müller

Dr. & Professor theologiæ og Dr. phil. *Peter Erasmus Müller*, Biskop over Sjællands Stift, C. af D. født 1776, † 1834, førte i Skjoldet og paa Hjælmen 3 Ax. Skjoldet hviler paa et opret staaende Anker. Tab. II, N° 17.

Münter

Doctor og Professor theologiæ *Frede-*

Tab. II.

rik Münter, Biskop i Sjælland, Ordensbiskop og St.-K af D. født 1761, † 1830, hvis Fader var en født Lübecker, førte Skjoldet med en rød Tværbjælke deelt af blaat og Sølv. I øverste Feldt 7 Stjerner, i underste en gaaende Løve. Paa Hjælmen en Mand med venstre Haand i Siden og højre udrakt, hvori han holder et rundt Skjold med Bogstavet M.

Familien lever. Tab. II, N° 18.

Nissen

Ludvig August Nissen, Sognepræst i Præstøe, f. 1799, fører i Skjoldet og paa Hjælmen en af 3 Træer, fra højre fremspringende Hjort. Tab. III, N° 1.

Reenberg

Justitsraad og Landsdommer i Jylland Thøger Reenberg til Ristrup, født 1656, † 1742, førte i Guld Feldt en fra højre Hjørne frit skraasat Træstamme, omsnoet af Viinranker med Druer og Blade. Saaledes findes hans Vaaben under hans Portrait foran hans »Poetiske Skrifter«, udgivne af hans Datter-søn 1769.

Om de nulevende Reenberger ere af denne Familie vides ikke. Tab. III, N° 2.

Schumacher

En udbredt Familie af dette Navn, hvortil saavel den berømte Griffenfeld, som den 1782 adlede Peter S. hører, fører i rødt Feldt et grønt Træ, foran dette en mod højre vendt liggende Løve. Paa Hjælmen en halv til højre opspringende Løve, med udrakt Tunge og dobbelt Hale. Tab. III, N° 3.

Steenberg

En dansk Familie af dette Navn fører i blaat Feldt et af Vand frit opstaa-

ende Sølv Fjæld. Paa Hjælmen 2 hvide Vinger. Tab. III, N° 4.

Subr

Professor og (forhen) Rector ved Vordingborgs lærde Skole: Jochum Evans Suhr, født 1779, † 1860, fører i Skjoldet en op mod højre skraasat Kniv. Paa Hjælmen en siddende Ugle. Tab. III, N° 5.

Thorarensen

Conferenceraad og Amtmand Stephan Thorarensen paa Island, R. af D. født 1754, † 1823, førte i blaat Feldt i Skjoldet en heel, og paa Hjælmen en halv mod højre opretgaaende Iisbjørn. Tab. III, N° 6.

Thorkelin

Grim Johnsen Thorkelin, Dr. juris, Professor, Etatsraad, Geheimarchivarius og R. af D., førte i blaat Feldt en mod højre vendt halv Eenhjørning. Tab. III, N° 7.

Treschow

Den Aar 1811, med ganske andet Vaaben adlede Conferenceraad Michael Treschow, R. af D. født 1741, † 1817, førte før den Tid et af Guld og Sølv deelt Skjold, I 1ste Feldt 3 røde Roser. 2.1.;

I 2det et grønt Træ. Paa Hjælmen en halv Hjort. Tab. III, N° 8.

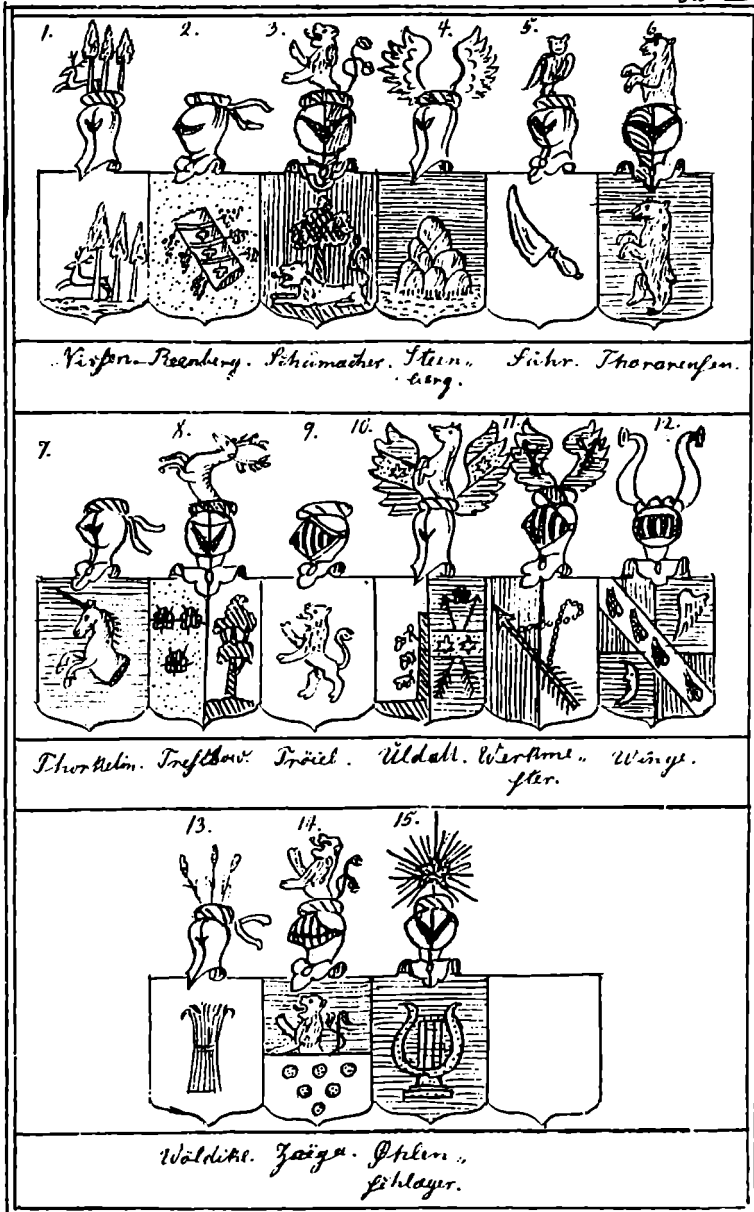
Troiel

En her i Landet blomstrende Familie, som i Sverrig flourer i adelig Stand under Navnet af Troil. Vaabenet er i Feldt, en mod højre springende Løve. Tab. III, N° 9.

Uldall

En endnu levende dansk Familie, som

Taf. III.

fører et af Sølv og blaat deelt Skjold. I 1ste Feldt en paa grøn Jord staaende Træstamme med Blade, fast paa Deelingen; (eller ogsaa frit staaende);

I 2det en med 2 Sølvstjerner belagt Guldbjælke, derover en rød Rose mellem Spidserne af 2 bag Bjælken krydsvis lagte Piile.

Paa Hjælmen en til højre opspringende halv Sølv Ulv mellem 2 blaa Vinger, hver med en Guld Skraabjælke belagt med en Sølvstjerne. Tab. III, No 10.

Werkmester

Karen *Werkmester*, † 1729, givt med den før nævnte J. A. de Clerque til Bjærgbygaard, førte et af rødt og Sølv deelt Skjold; derover en med Odden mod højre Hjørne skraasat Guldpiil, hængende i en Guldkjæde. Paa Hjælmen 2 blaa Vinger hver med en ligedan Piil. Tab. III, No 11.

Winge

Etatsraad *Niels Winge*, Postdirecteur, Medlem af Direct. for den alm. Pensionskasse og R. af D., født 1781, fører et af rødt og blaat firedeelt Skjold. Over første og 4de Feldt gaer en Sølv Skraabjælke, belagt med 4 opvendte sorte Vinger. I 2det Feldt en reedvendt hvid Vinge, og i 3die en staaende Sølv Halvmaane.

Paa Hjælmen 2 Sølv Vesselhorn. Tab. III, No 12.

Wøldike

Denne bekjendte fra Slesvig stammende Familie (see Giessings Jubellæreres 1ste Bind, pag. 536) fører i blaat Feldt et pælviis sat Kornneg. Paa Hjælmen tre Ax paa Straa. Tab. III, No 13.

Zoega

Denne endnu blomstrende Slægt, der

nedstammer fra en florentisk Grevelslægt og i Begyndelsen af det 17de Seculum indkom her i Landet, fører Skjoldet tverdeelt af blaat og Sølv.

I 1ste Feldt en halv til højre vendt Løve med dobbelt Hale.

I 2det 6 Guldkugler, 3.2.1. Paa Hjælmen en halv Løve. (see Giessings Jub. 3. D. 1. B. pag. . . .). Tab. III, No 14.

Øhlenschlæger

Digteren, Etatsraad og Professor Adam Øhlenschlæger C. af D., født 1779, fører i blaat Feldt en Guld-Cithar. Paa Hjælmen en femoddet straalende Guldstjerne. Tab. III, No 15.

Borgerlige Familier

i

Danmark, Norge og Hertugdømmene

Med Deres Vaabener

*

Anden Samling

1841

Register

Anchersen	Plum
Balle	Riisbrigh
Bauditz	Rist
Bendz	Rohde
Brøndsted	Rummelhoff
Coninck, de	Rützow
Deichmann	Ryberg
Ewald	Rømer
Fabricius	Saint-Aubain
Falbe	Schack
Frieboz	Schmidt-Phiseldeck
Friis	Schütze
Gjerulff	Schönheyder
Hagemann	Sommer
Hansted	Stricker
Henrichsen	Struensee

Høst	Stub
Jansen	Styhr
Krebs	Tang
Lange	Thalbitzer
Lawütz	Valcur
Leschly	Wegener
Lodberg	Weitzmann
Mylius	Wissing
Nørager	Würtzen

Anchersen

En dansk Familie af dette Navn hvor af Biskop *Anker Anchersen* i Ribe, født 1644 † 1701, har ført i Skjoldet 2 opvendte krydslagte Ankere. Paa Hjælmen 2 staalklædte Arme holdende et Anker med Spidsen iværet. Tab. I, N° 1.

Balle

Doctor og Professor i Theologien, Biskop over Sjællands Stift, *Nicolai Edinger Balle*, C. af D. og Dm., født 1744, † 1816, hvis Afkom lever, førte i Skjoldet et Slot med 2 Taarne i blaåt Feldt. Over Skjoldet en Fugl siddende paa Haanden af en til venstre staaende kvindlig Figur som støtter sig til et Anker. Tab. I. N° 2.

Bauditz

En her i Landet blomstrende Familie af dette Navn, fører Skjoldet tverdeelt ved en Muur hvoraf opstaaer et Paafuglehoved med Hals. Under Muren 3 Stjærner, 2.1.

Paa Hjælmen en Paafuglehals mellem 2 Vinger. Tab. I. N° 3.

Bendz

En dansk Familie af dette Navn fører i rødt Feldt 3 af grøn Jord opspirende Kornax. Paa Hjælmen 3 Ax. Skjoldholder til venstre en tilbageseende Løve. Tab. I. N° 4.

Brøndsted

Geheimelegationsraad, Dr. phil. Prof. ved Kbhvns Univ., *Peter Oluf Brøndsted*, C. af D. og DM. fører et fiirdeelt Skjold.

I 1st og 4de Feldt som er Sølv et brændende Baal.

I 2det og 3die som er blaåt et Timeglas. Paa Hjælmen som er kronet en sexoddet Stjerne mellem 2 Vinger.

Skjoldholderne: til højre en Stork eller Trane med en Kugle i den venstre Kloe, og til venstre en springende Eenhjørning. Tab. I. N° 5.

de Coninck

En fransk Familie af dette Navn blomstrer her i Landet og fører i rødt Feldt 5 Ibskaller satte i et Kors 1.3.1. Over Skjoldet en Hjelpude hvoraf opstiger en blot Arm og Haand holdende et Guld-Scepter. Tab. I. N° 6.

Dog føre nogle af Familien ogsaa Hjælm, hvorpaa en nøgen Arm holdende et Sværd.

Deichmann

Af denne her i Landet endnu blomstrende Familie, var Biskop *Bartholomæus Deichmann* i Christiania, f. 1671, † 1731, som førte et af Sølv og blaåt flakt Skjold, med to Lillie af modsat Farve, 1 i hver Deel. Tab. I. N° 7.

Ewald

Oberst og Generaladjutant *Carl von Ewald*, C. af D. og DM. f. 1789, fører Skjoldet paalangs deelt, og 2det Feldt atter tverdeelt. I første Feldt en staaende, til højre vendt Indianer, med en Fjeder-Plumads paa Hovedet, holdende i Hænderne en pælviis sat Green. I 2det Feldts øverste Deel som er Guld, en rød Rose med Stilk og

Blade. I underste, som er Sølv, et mod højre vendt Mandshoved med et Baand om Panden.

Paa Hjælmen som er kronet 4 Paa-tugleffær. Tab. I. N° 8.

Fabricius

Otto Fabricius, Sognepræst til Frelse-rens Kirke paa Christianshavn, R. af D. og titulær Biskop og Professor, f. 1744, † 1822, førte et tverdeelt Skjold. I øverste Feldt 2 krydslagte Hammere. I underste en Esse med et brændende Baal.

Paa Hjælmen en staalklædt Arm holdende en Hammer. Tab. I. N° 9.

Falbe

Brødrene *Christian Tuxen Falbe*, Generalkrigscommissair, R. af D. og flere fremmede Ordner, f. 1791, og *A U Falbe*, Capitain i Artilleriet, R. af D. føre Skjoldet deelt ved en Guld Skraabjælke fra højre. Øverste Feldt Sølv, deri en springende Buk. Underste blaat, deri en rød Rose. Paa Hjælmen en halv opspringende Buk. Tab. I. N° 10.

Frieboe

Generallieutenant *Friederich Conrad Caspar von Frieboe*, Chef for Husar-regimentet, St. af D. og D.M., fører et deelt Skjold hvis 1ste Feldt atter er tverdeelt, i øverste Deel 3 Stjerner, 2.1, i underste en svømmende udadvendt Svane.

I 2det Feldt en paa Jorden staaende Vildmand med

Paa Hjælmen en blot Arm holdende et Sværd, mellem 2 Vinger. Tab. I. N° 11.

Friis

En dansk Familie af dette Navn fører en mod venstre Hjørne skraaliggende

Stige, med foroven 6, og fornedet 7 Kugler.

Paa Hjælmen en staaende Stork eller Trane, med en Kugle i den højre Kloe. Tab. I. N° 12.

Gjerulff

En dansk Slægt med dette Navn, fører Skjoldet tverdeelt ved en Guld-Bjælke; I øverste Feldt som er Sølv et grønt Gjærde; I underste som er rødt en staaende, mod højre vendt Sølv Ulv.

Paa Hjælmen som er kronet 3 Lil-lier med Stilke og Blade. Tab. I. N° 13.

Hagemann

Kmlre, Oberstlieutenant i Generalsta-ben *Jasper Lützow von Hagemann*, R. af D. og D.M., fører i rødt Feldt en af en femtindet Muur opstigende, halv, mod højre vendt Mand, med Spyd i den højre Haand og Hjæl-m paa Hovedet. Paa Hjælmen som er kronet en ligesaadan Mand imellem 2 Vesselhorn. Tab. I. N° 14.

Hansted

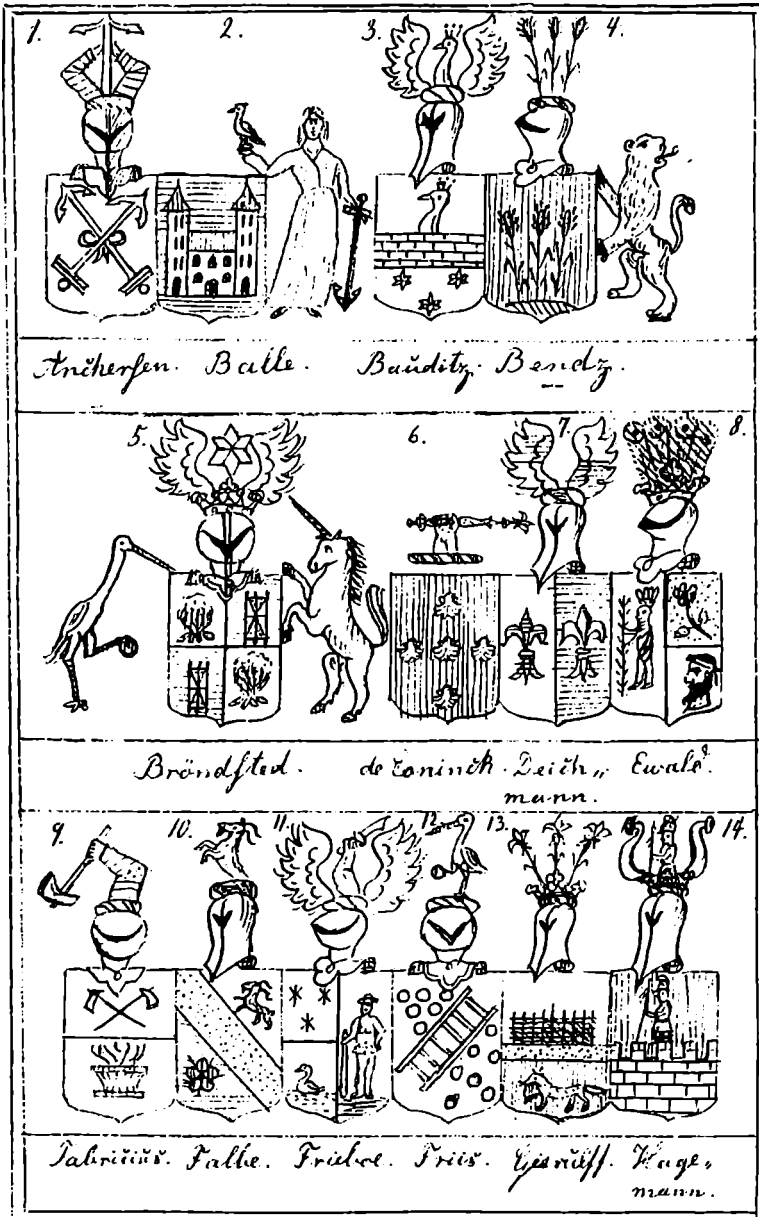
En dansk Familie af dette Navn fører en paa en Høi staaende mod højre vendt Hane med den højre Kloe opløftet.

Paa Hjælmen en ligedan Hane. Tab. II. N° 1.

Henrichsen

Justitsraad og Borgmester i Kjøben-havn *Niels Henrichsen* til Westerbye-gaard, f. 1676, † 1745, Fader til den berømte med Navnet *Hjelmstjerne* ad-lede *Henrik Henrichsen*, førte Skjoldet deelt ved en Sølv Tværbjælke. Øverste Feldt sort, deri en sexoddet Stjerne. Nederste deri 3 Strømme. Paa Hjælmen en Stjerne mellem 2 Vinger. Tab. II. N° 2.

Tab. I.

Høst

En Familie af dette Navn har her i Landet ført i rødt Feldt 2 Sølv-Bjælker, ledsaget af 4 Stjerner, 2 ovenfor, 1 under og 1 imellem Bjælkerne. Paa Hjælmen en staalklædt Arm med et Sværd. Dette Vaaben fører Oberstlieutenant N C Høst ved 2det Livregiment. Tab. II. No 3.

Jansen

Rasmus Jansen, Biskop over Aalborg-Stift, C. af D. I. 1765, † 1827, fører Skjoldet ved en Guldbjælke tverdeelt af Sølv og Guld. I første Feldt et rødt Hjærte gennemstukket med 2 Pile, i 2det 3 røde Roser, 2.1. Paa Hjælmen en rød Rose mellem 2 Sølv Vesselhorn. Tab. II. No 4.

Krebs

Under dette Navn findes at være ført en mod høire Hjørne skraaliggende Krebs. Paa Hjælmen en pælviis sat Krebs mellem 2 Vinger. Tab. II. No 5.

Lange

En dansk Slægt af dette Navn fører et firdeelt Skjold. I 1ste Feldt, som er Sølv 2 bjælkeviis lagte Fiske.

I 2det Feldt som er blaat et grønt Palmetræ. I 3die som er Guld, 3 af Jorden opvoxende Ax, og i 4de som er rødt, 2 Ankere krydslagte. Paa Hjælmen en fembladet Rose. Tab. II. No 6.

Lavätz

En her i Landet blomstrende Familie, hvoraf var Henrik Johan Lavätz, Justitsraad og Toldinspecteur i Helsingør, † 1823.

Vaabenet er et af Purpur og rødt flakt Skjold, hvorover et mod venstre

Hjørne skraat liggende Anker, og en mod høire vendt Løve. Paa Hjælmen 3 Roser med Stilke og Blade. Tab. II. No 7.

Leschly

En Familie af dette Navn som blomstrer her i Landet, og hvoraf er Generalmajor Jens von Leschly, Chef for Dronningens Livreg., fører i blaat Feldt en Sølv Tverstrøm, ledsaget af foroven 3, forneden 2 femoddede Stjerner.

Paa Hjælmen en staalklædt Arm holdende et Sværd. Tab. II. No 8.

Lodberg

En florerende dansk Familie af dette Navn, nedstammer fra Dr. theol. og Professor Christen Lodberg, Biskop i Ribe, født af Bønderfolk i Lodberg Sogn i Thye 1625, † 1673, som førte i Skjoldet et Bjærg med en Kugle (∴ Lod) paa Toppen.

Paa Hjælmen en halv Grif vendt til høire, holdende mellem Forkløerne en Kugle. Tab. II. No 9.

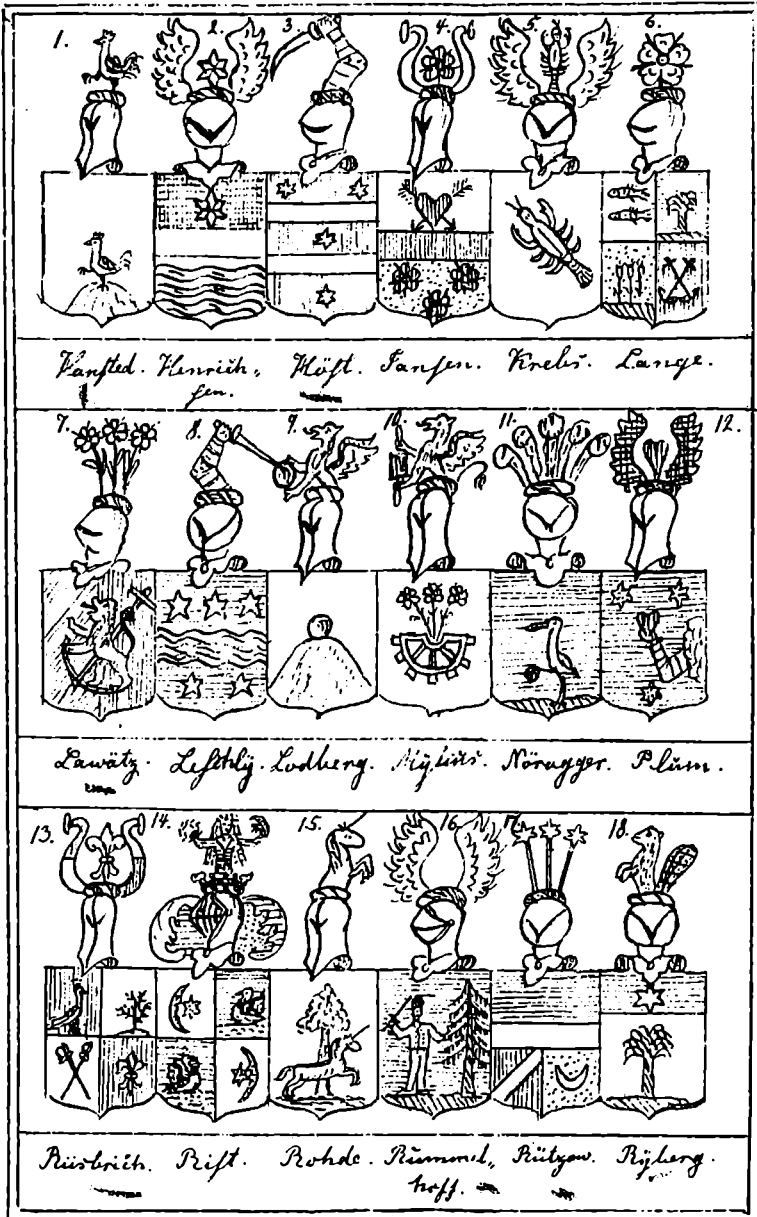
Mylius

En dansk Familie hvoraf Ecn blev adlet 1840, førte hidtil i Skjoldet et halvt Møllehjul med Rundingen nedad, og 3 heraf opspirende Roser. Paa Hjælmen en halv til høire vendt Grif holdende mellem Kløerne Tab. II. No 10.

Noragger

Carl Christian Nobel v. Nøragger, Rittmester ved de fyenske Dragoner, fører i blaat Feldt en paa grøn Jord staaende Stork eller Trane med en Kugle i høire Klo. Paa Hjælmen 5 hvide Fjær. Tab. II. No 11.

Tab. II.

Plum

Claus Plum, Professor og Dr. juris ved Kbhvns Universitet, f. 1585, † 1649, (hvis Sønnesøns Søn var biskop *Fredrik Plum* i Odense, R. af D. f. 1760, † 1834) førte i blaaf Feldt en fra venstre Side af en Skye fremkommende staalklædt Arm holdende et rødt Hjærte mellem 3 Guldstjerner, 2.1. Paa Hjælmen et rødt Hjærte mellem 2 sorte Ørnevinger. Tab. II. N° 12.

Riisbrigh

Denne Familie som ogsaa har skrevet sig *Riisbrich*, har taget Navnet af Gaarden Riisbrig i Holsteen. Vaabenet som er ført af er fiirdeelt, 1ste Feldt rødt, deri en Paafugl. 2det Sølv hvori en af Jorden opvoxende skaldet Busk. 3die ogsaa Sølv med 2 nedvendte Kaarder over Kors.

4de rødt med en Lillie. Paa Hjælmen en Lillie mellem 2 Vesselhorn, vexelviis deelte af rødt og Sølv. Tab. II. N° 13.

Rist

En Familie her i Landet, hvoraf Commandeurcapitain i Søeetaten *Jonas Rist*, fører det Vaaben hvormed *Johan Rist*, Sognepræst til Vedel i Holsteen, (hvis Fader var did indkommen fra Schwaben), 1653 blev, efter først at være kejserlig kronet Poet, adlet og udnævnt til Pfaltzgreve, af Keiser Ferdinand den 3die. Vaabenet er fiirdeelt. I 1ste og 4de Sølv Feldt, en indad vendt Guld Halvmaane, med 1 Guldstjerne indeni.

I 2det og 3die som er blaa, en paa Vandet svømmende hvid Svane med udslagne Vinger og en Guldkrone om Halsen.

Paa Hjælmen som er kronet en Jomfru med blaa Kjortel, hvidt Livbaand, nøgent Bryst, bekrandsset Ho-

ved, lange udslagne gule Haar og begge Armene udstrakte, holdende i den høire Haand en Laurbærkrands, i venstre Maanen og Stjernerne som de findes i Skjoldet. Løvværket er til høire Sølv og blaaf, til venstre blaaf og Guld. (See Nye Danske Mag. I,). Tab. II. N° 14.

NB. At Siebmacher i sin Vaabenbog har Svanen i *grønt* Feldt, er urigtig da der i Diplomet selv staar *blaaf*.

Robde

En dansk Familie af dette Navn fører i Skjoldet en til venstre springende Eenhjørning foran et Træe. Paa Hjælmen en halv, mod venstre vendt Eenhjørning. Tab. II. N° 15.

Rummelhoff

Cancellieraad *Johan Christian Rummelhoff*, Byefoged i Nyekjøbing paa Mors, fører i blaaf Feldt til venstre et *grønt* Grantræ, til høire en staaende klædt Mand, som med venstre Haand holder i Træet, og i høire som er oprakt holder et Sværd.

Paa Hjælmen 2 Vinger. Tab. II. N° 16.

Rützw

En Familie af dette Navn som blomstrer her i Landet, fører Skjoldet tværdelt ved en Sølv Bjælke. Øverste Feldt blaaf, underste deelt paa langs af rødt og Guld. I 1ste Deel en Sølv Skraabjælke fra venstre, i 2den en opvendt Sølv Halvmaane.

Paa Hjælmen 3 Morgenstjærner. Tab. II. N° 17.

Ryberg

Conferentsraad og Grosserer *Niels Ryberg*, fød af Bønderfolk i Ryberg Bye i Jylland 1725, † 1804, førte et Sølv Skjold med et blaaf Skjoldhoved, hvori

en Stjerne. I selve Skjoldet et paa Jorden staaende Palmetræ. Paa Hjælmen en halv til højre opspringende Bæver. Tab. II. N° 18.

Rømer

Ludvig Ferdinand Rømer. Overkjøbmand paa Guineakysten, født 1714 i Elfsfleth, † 1776, (maaske en Broder til den 1759 adlede F. C. Rømer hvis Vaaben ligner dennes), førte i blaåt Feldt et mod venstre Hjørne skraat liggende Guld Anker.

Paa Hjælmen som er kronet en staaende Arm med et Sværd, mellem sex vexelviis røde og Guld Fahner. Tab. III. N° 1.

Saint-Aubain

En fransk Familie som kalder sig: *de Saint-Aubain*, florerer her i Landet og fører et Sølv Skjold hvis ene Fjerdedeel, øverst til højre er rød. I Skjoldet en Sparre hvorunder en til højre springende Hjort. Over Sparren staaer 2 Guldstjerner, 1 i rødt og 1 i hvidt Feldt. Paa Hjælmen en halv Hjort. Tab. III. N° 2.

Schack

Etatsraad og Søekrigsprocureur *Gregers Schack*, † 1810, førte Skjoldet tverdeelt af blaåt og Guld, I øverste Deel 3 Stjerner bjælkeviis; i underste en Lillie. Paa Hjælmen en halv Ørn med udstrakte Vinger. Tab. III. N° 3.

von Schmidt-Phiseldeck

Etatsraad og Bankdirekteur *Conrad Friderich von Schmidt-Phiseldeck*, Dr. phil. & R. af D. f. 1770, † 1832, kom herind fra Brunsvig og har efterladt sig Afkom. Vaabenet er i Skjoldet i blaåt Feldt, og paa den kronede

Hjælm 3 sammenbundne Tjørnekvieste. Tab. III. N° 4.

Schütze

Magister *Gotfried Schütze*, Prof. og Rector ved Gymnasiet i Altona f. 1711, † hans Fader var indkommet fra Tydskland, og som muuligviis var Fader til den 1777 adlede *Gottlieb Schütze*, førte i Skjoldet i blaåt Feldt en til venstre springende Hjort paa grøn Jord. Paa Hjælmen en halv Vildmand med Bælte om Livet af grønne Blade, holdende i højre udstrakte Arm en Bue og i venstre en Piil med Odden i Veiret. Tab. III. N° 5.

Schönbeider

En tydsk Familie i Danmark som skriver sig baade *Schönheyder* og *Schönbeider*, fører Skjoldet venstre skraadeelt af blaåt og Sølv. I 1ste Deel 2 mod hverandre vendende Menneskehoveder med Baand om Panden. I 2det 3 Piile lagte i Form af en Stjerne. Paa Hjælmen en straalende femoddede Stjerne. Tab. III. N° 6.

Sommer

En dansk Familie af dette Navn fører (Skjoldet) venstre skraadeelt af Sølv og Guld. I øverste Deel en med Delingen parallel liggende Stok, hvoraf opspirer 3 Roser.

I nederste Feldt en nedvendt Krumkniv. Paa Hjælmen en Jomfru med Krone paa Hovedet og udstrakte Arme, holdende i højre Haand Krumkniven i venstre en Stilk med 3 Roser. Tab. III. N° 7.

Stricker

En Familie her i Landet af dette Navn, hvoraf er Oberst *Jost Alexander von Stricker*, ved 2det jydsk Infanterie-Regiment, fører det samme Vaaben

som efter Siebmachers Vaabenbog skal være ført af en tydsk adelig Familie af Navnet: *Stucker*, nemlig: Skjoldet deelt med et Guld Hjærteskjold hvori en sort Ørn.

Større Skjolds 1ste Feldt atter tværdeelt af Sølv og blaåt.

I øverste Deel en rød, til højre springende, kronet Løve; I nederste 3 Guld Fuglehoveder, 2.1. (dog fører Nogle her 3 flyvende Fugle).

Større Skjolds 2det Feldt er Sølv, deri 2 røde Bjælker, ledsagende foroven af 3, mod højre vendende, sorte siddende Fugle.

Paa den kronede Hjælm en halv, mod højre opreist, kronet, rød Løve. Tab. III. N° 8.

Struensee

Adam Struensee, først Præst i Halle, siden Generalsuperintendent i Hertugdømmene Slesvig og Holsteen, (Fader til den fameuse Greve), førte i Skjoldet et tremastet Skib for fulde Seil, vendt imod højre. Paa Hjælmen et nedvendt Anker, omsnoet af en Slange. Tab. III. N° 9.

Stub

En Familie af dette Navn blomstrer saavel her som i Norge. Dens Vaaben skal være en oprakt Haand over et af Guld og blaåt højre skraadeelt Skjold. Tab. III. N° 10.

Stybr

En Familie af dette Navn fører i Skjoldet en til højre vendt Løve, holdende et pælviis sat nedvendt Anker.

Paa Hjælmen en Arm med et Sværd. Tab. III. N° 11.

Tang

Andreas Ewald Meinert Tang, Herre til Nørrevosborg i Ribe-Stift, f. 1803,

fører i Skjoldet i blaåt Feldt en pælviis sat aaben Knibtang. Paa Hjælmen 3 Kornax. Tab. III. N° 12.

Thalbitzer

En her i Landet blomstrende Familie, hvoraf *Carl Henrich von Thalbitzer*. Oberstlieutenant og Commandeur for det jydsk Jægercorps, R. af D. † 1841, fører i Skjoldet en lav højre Skraabjælke, hvorpaa en, mellem 2 Ringe siddende Fugl, under Bjælken en Ring. Paa Hjælmen en siddende Fugl med en Kvist i Næbbet. Tab. III. N° 13.

Valeur

En her i Landet indkommet fransk Familie af dette Navn fører et af blaåt og Sølv deelt Skjold, i 1ste Feldt, 3 Roser pælviis, i 2det, 3 af Jorden opspirende Ax. Paa Hjælmen 1 Rose mellem 2 Ax. Tab. III. N° 14.

Wegener

En her i Landet florerende, Familie af dette Navn fører et deelt Skjold, 1ste Feldt rødt, 2det Feldt Sølv med 2 blaa Bjælker, belagte, den øverste med 2, den nederste med 1 Guldstjerne.

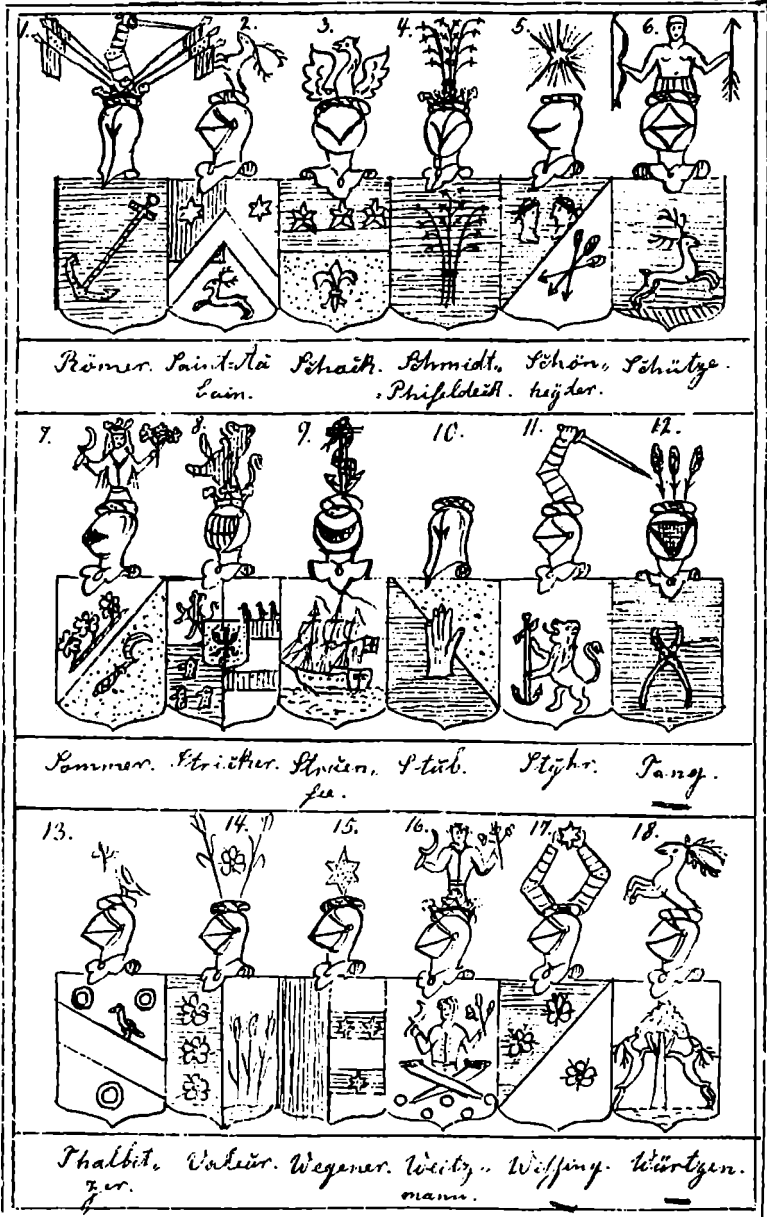
Paa Hjælmen en sexoddet Guldstjerne. Tab. III. N° 15.

Weitzmann

En hertillands florerende Slægt af dette Navn, fører i Feldt 2 krydslagte hvoraf opstiger en Mand til Bæltet med udstrakte Arme, holdende i højre Haand en Krumkniv, og i venstre 3 Ax. Underst i Skjoldet sees 5 Kugler, 3.2.

Paa den kronede Hjælm, Manden som i Skjoldet. Tab. III. N° 16.

Tab. III

Wissing

En dansk Slægt af dette Navn fører Skjoldet venstre skraadeelt af blaåt og Sølv. Deri 3 Roser, 2 i øverste, og 1 i underste Feldt. Paa Hjælmen 2 staaclædte Arme holdende en sexoddet Stjerne. Tab. III. N° 17.

Würtzen

En Familie af dette Navn flourer her i Landet og fører i Skjoldet et Træ, ledsaget paa hver Side af en imod det opspringende Hjort. Paa Hjælmen en halv mod højre vendt Hjort. Tab. III. N° 18.

Blom

I »Dansk Adelslexicon«, 1ste Bind, pag. 62 siges at en uægte Søn af Een af de holsteenske Blomer: *Anders Blome*, førte i et Sølv Skjold og paa Hjælmen 3 af grøn Jord opvoxende Tulipaner, den midterste rød og de to andre gule; samt at han begav sig til Norge og derfra (midt i det 17de Aarhundrede) til Sverrig, hvor Familien strax derefter uddøde.

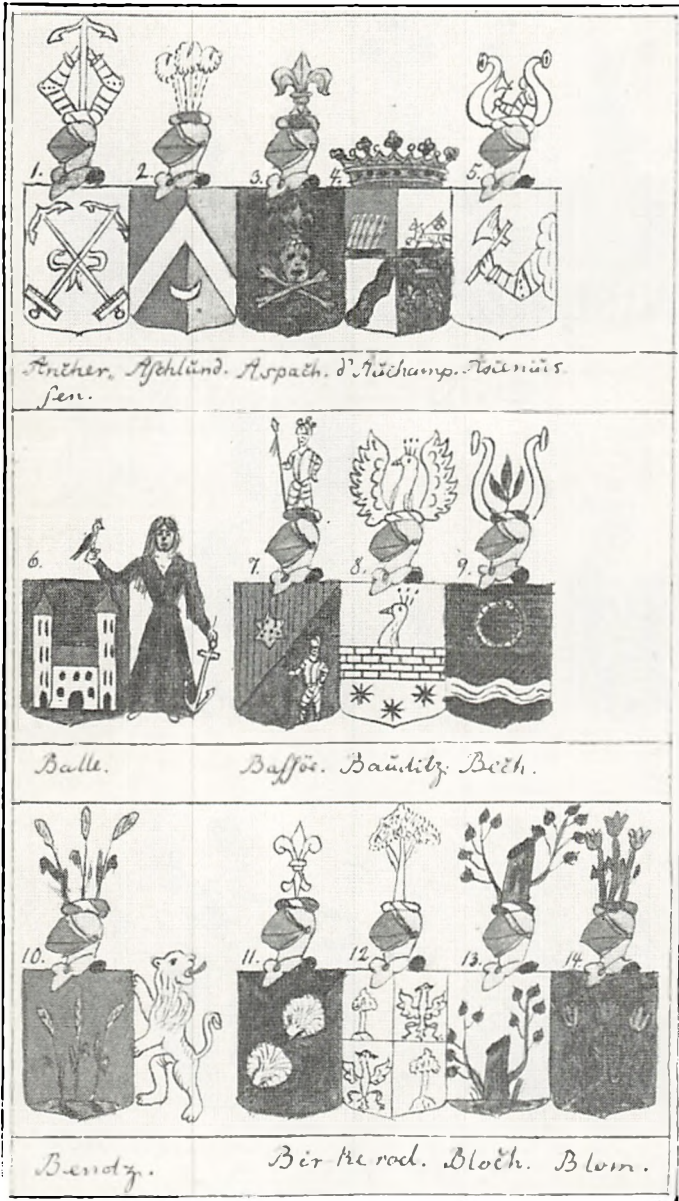
Aar 1642 optoges i den svenske Adelstand, samt Aaret efter introduceredes paa Ridderhuset en *Petter Blom* eller *Blome*, som i den svenske Adels-Matrikul siges at stamme fra Tydskland.

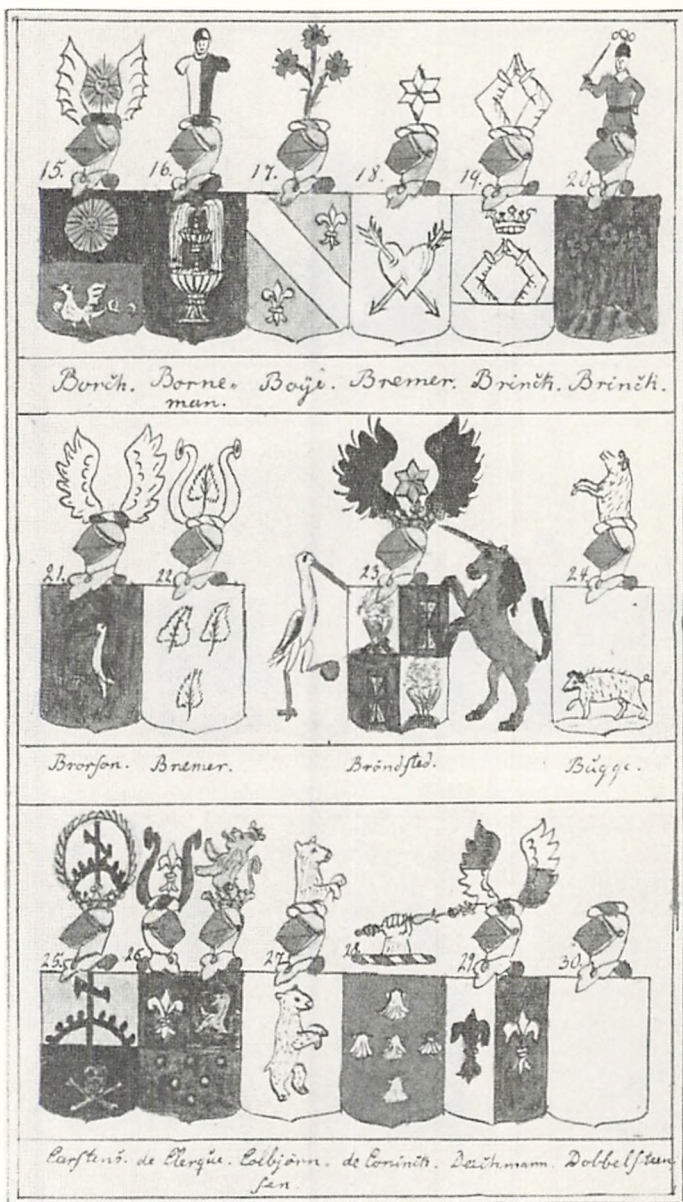
Her er udeladt ca. 2 sider med rent genealogiske oplysninger om familien Blom samt en stregtegning af våbenet (der dog optræder på den følgende planche som sidste våben).

Borgerlige Familier
i
Danmark, Norge og Hertugdømmene
Med deres Vaabener
*
Tredie Samling
1841

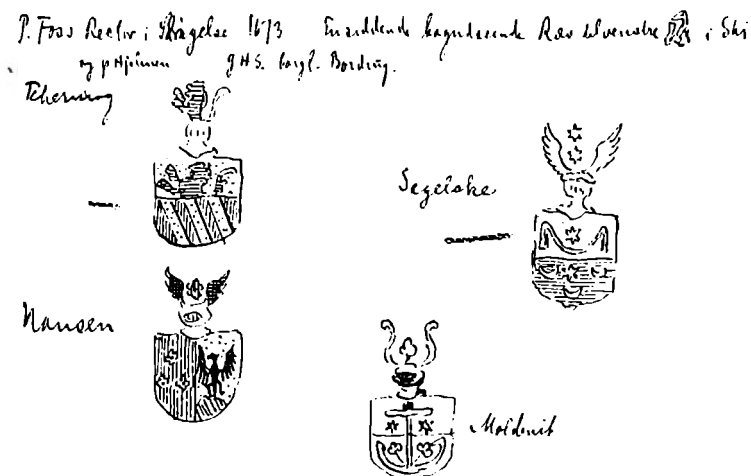
Aspach	Kenckel
d'Auchamp	Klinggraf
Axen	Kortholdt
Bassøe	Kramer
Becher	Kruse
Borch	Kyng
Bornemann	Lassenius
Boye	Lemvig
Braëm	Lobedantz
Brinck	Meding
Brinck	a Møinichen
Brorson	Onserud
Bræmer	Paludan
Carstens	du Plat
Colbjørnsen	Pontoppidan
Dobbelsteen	Seehuus
ab Eitzen	Seidlitz
Friis	Selmer
Grothschilling	Svane
Hammeleff	Sverdrup
Hammer	Søbøtker
Holm	Thestrup
Høxbroe	Wandal
Iversen	Wedel
Jespersion	Wetberg

Efter denne »indholdsfortegnelse« er der ingen tekst i manuskriptet, men nogle af navnene optræder på de følgende to tavler. Manuskriptet slutter med to sider med våbenskitser og noter.

	Christian Clausen v See - 1703	Ref. Lops 174/1703 ₁₅
	Lops v Høghorst	" " 185/17037
	Frederik Løgnant Oberstk	" " 5/1704 - 3
	D. Nyffhusen	" " 15/1704 5
	Andreas Fischer Schat	" " 19/1704 12
	^{21-H} von Dietmersen Oberst	3/11 1704 5
	v d Horst Rittmeester	24/2 1705 1
	Pappeman Joh Hecker Capt	4/6 1705
	v Seale Capt	3/9 1706 7

Kongsberg bys våpen, segl og flagg

Av Guttorm Friis

DA Kong Christian IV i sitt re-
 skript fra Akershus Slott 2. mai
 1624 grunnla Kongsberg, var det som
 bergstad og stapelplass for det konge-
 lige sølvbergverk, opprettet året før,
 og ikke som et selvstendig bysamfunn.
 Det var Sølvverket, grubeforetagendet,
 som var hovedsaken, bergstaden kom i
 annen rekke som et nødvendig appen-
 diks, helt ut administrert av Sølvver-
 kets embedsmenn.

Selvstendige byer, kjøpsteder, hadde
 gjerne sitt eget segl, byvåpen eller by-
 merke, som byadministrasjonen (magi-
 straten) benyttet i den offentlige for-
 valtning. Bergstaden Kongsberg hadde
 følgelig fra begynnelsen av ikke noe
 sådant segl.

Kongsberg Sølvverks embedsmenn
 benyttet fra først av bergverkenes van-

lige emblem, Schlägel und Eisen
 (hammer og bergsjern) som Sølvverks
 segl. Dette ble senere forsynt også
 med andre symboler, løven (riksvåpen-
 net) og en heiseinnretning (grubene).

Et segl som formodes å være utfor-
 met i 1680-årene, og som vi vet ble

benyttet av berghauptmann Heinrich von Schlanbusch i 1689, har en annen utforming, en mannskikkelse i romersk feltherredrakt med Janushode og med rettferdighetens symboler, sverd og vekt. Som bimotiver eller bakgrunnsmotiver har seglet en stoll med bergmenn, hvorav to sveiver et heiseverk, og en bergknaus med rensdyr og en bjørn. Seglet har omskriften: «Insignia Konigsbergensis in Norwegia».

Da bergstaden fra 1737 ble tilstått en beskjedne form for selvstendig byadministrasjon, ble en av Sølververkets embedsmenn, oberbergamtskriveren, tillagt vervet som borgermester eller magistrat. Som sådan benyttet han det foran beskrevne segl.

En virkelig selvstendig byadministrasjon ble egentlig effektiv først i 1791 med egen magistrat, som i andre byer. Magistraten fikk sitt eget segl,

hvor Janusskikkelsen er ombyttet med en kvinneskikkelse, Justitia, med tilbundne øyne og rettferdighetens symboler, sverd og vekt.

I et rektangulært felt i seglet ses en fugl (fugl Fønix) og ved siden av feltet et overflødigthetshorn. Seglet har denne omskriften: «Kongsbergs Magistrats Segl Anno 1791».

I 1837 kom formannskapslovene og fra 1838 har vi et eget bysegel hvor Janusskikkelsen med sverd og vekt er

gitt et lokalt og hjemlig preg som en bergmann, og hvor bimotivene fra det eldste seglet er gjentatt med visse endringer. Omskriften er: «1838 Insignia Kongsbergensis 1624».

Disse tre segl har som man ser alle det til felles at seglbildet fremstiller rettferdigheten, betegnet ved en menneskeskikkelse med sverd i den ene og vekt i den annen hånd.

I forbindelse med byens 300 års jubileum i 1924 tok Kongsberg Kommune opp spørsmålet om formell fastsettelse av segl og våpenmerke. Saken ble utredet av registratoren av norske kildekrifter (Diplomatarium Norvegicum) professor Oluf Kolsrud, og tegninger ble utarbeidet av daværende assistent i Riksarkivet, Hallvard Trætteberg.

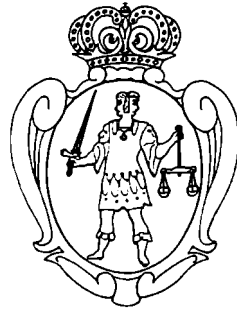
Janus, guden med de to ansikter, det ene vendt mot vest (fortiden), og det andre mot øst (fremtiden) var hos romerne guddommen for all god begynnelse, og årets første måned har navn etter ham. Kolsrud foreslo at man bibeholdt seglet og våpenet med Janusskikkelsen, tillagt rettferdighetens symboler, sverd og vekt, da dette segl har alderens ærverdighet og tradisjonens fortrin, og tilføyer at «maken til den brynklede Janusfigur med rettferdighetssymbolene skal man lete lenge etter». En forenkling av

våpnets innhold måtte foretas for å bringe det i overensstemmelse med de heraldiske krav som tilsier at våpenbildet skal være enkelt, lett kjennbart og tydelig på lang avstand.

Forslaget gikk ennvidere ut på at byvåpnet i oval form ble omgitt av en kartusj, med en kongelig sølvkrone som prydelse. Seglet er rundt og har følgende omskrift: «Insignia Civitatis Kongsbergensis in Norvegia». Fargene i våpnet henspiller på byens naturherligheter, sølvet og skogen, altså bunnen grønn, figuren sølv, sverd og vekt gull, og kartusj i en nøytral stenfarve.

I Kongsberg bystyes møte 2. mai 1924, jubileumsdagen, ble forslaget til våpen og segl enstemmig vedtatt, approbert ved kongelig resolusjon 23. mai 1924 og har siden i kommunal regi vært benyttet i den vedtatte form.

Kongsbergs bymerke i den utforming det dermed fikk, omgitt av en kartusj, tilfredsstiller ikke de heraldiske krav, som først og fremst går ut på enkelhet i fremstillingen, og som nu følges ved godkjenning av norske kommunevåpen. Janusskikkelsen er i våpnet en smule dreiet, hvilket heller ikke er heraldisk korrekt, og den kongelige sølvkronen over byvåpnet hører ikke hjemme der. Rådmannen tok for noen år siden spørsmålet opp med førstearkivar Hallvard Trættemberg i Riksarkivet, som i 1924 utarbeidet tegningene til våpen og segl for Kongsberg, om en forenkling av byvåpnet,

og hadde i sakens anledning en konferanse med Trættemberg. Et slikt forenklet våpenmerke, med vanlig skjoldform, utført i farver, vil kommunen i langt større utstrekning enn hittil kunne finne en praktisk anvendelse for. Førstearkivar Trættemberg var enig i dette og påtok seg å utarbeide forslag.

Spørsmålet om eget byflagg for Kongsberg var ikke berørt i 1924 da bruk av byflagg den gang var lite aktuelt hos oss. Det er flere norske byer som har egne byflagg, i farten nevner jeg Oslo og Drammen. I forbindelse med at Kongsberg i 1974 kan feire sitt 350 års jubileum, og da Kongsbergs hollandske vennskapsby Gouda i 1972 feiret sitt 700 års jubileum og ba om å få tilsendt Kongsbergs byflagg som ville bli heist foran Rådhuset i Gouda i jubileumsdagene 1972, sammen med Goudas øvrige vennskapsbyers flagg, ble spørsmålet om eget byflagg for Kongsberg 17. november 1971 forelagt for Justisdepartementet som sendte saken videre til Kommunaldepartementet, og dette forela igjen saken for førstearkivar Trættemberg til uttalelse.

Kommunen mottok en fyldig uttalelse av 23. mars 1972 fra Trættemberg om forenkling av våpnet og anskaffelse av byflagg. Trættemberg uttaler blant annet:

«Angående den spesielle tegning 1924 bemerkes at jeg er klar over at bestemmelsen i den kgl. resolusjon 1924 om en kongekrone over et kommunevåpen bør regnes som lite overveiet og er langt fra uangripelig, men jeg var den gang uten ansvar for annet enn det tegnemessige og var her bedt om å skape en rytmisk helhet for øyet, inkluderende stilelementer fra Christian V's tid, med hans krone og en skjoldkartusj. Jeg ville ikke i dag kunnet godkjenne denne kongekrone-plasering hvis det hadde vært et nytt forslag nu i 1972. Men etter at kronen for nu 48 år siden har vært instituert ved en kongelig resolusjon og har vært i bruk, antar jeg at den fortsatt kan få stå, men da ikke ved våpnets normaltype, men som ledd i en spesiell festutgave. Typen bør unngås ved juridisk forpliktende dokumenter o. l.

Noen generelle regler for våpen kan vi her minne om. Begrepet kommunevåpen omfatter de to vanlige hovedformer skjold og flagg. Våpnet fastsettes av kommunestyret og Kongen og det essensielle ved fastsettelsen er den definisjon (kort beskrivelse i heraldisk terminologi) som gis i resolusjonen, og som tillegg til definisjonen bør man vedlegge et sett godkjente skjold- og flaggtegninger som prøver på korrekt utførelse av det i definisjonen angitte våpen, men slik at formene kan varieres noe innenfor definisjonens ramme. Etter definisjonen alene skal en fagmann kunne tegne opp våpnet som skjold eller flagg. Noen bestemt skjoldform skal ikke foreskrives ved fastsettelsen, den skal kunne varieres. Flagget får nøyaktig samme farve og figurinnhold som skjoldet. Når flagg blir særskilt nevnt i de kongelige resolusjoner er det fordi lov av 29. juni 1933 forbyr at norske kommuner flagger med annet enn

handelsflagget eller et av Kongen godkjent by-, herreds- eller fylkesflagg. Et heraldisk krav er at våpnet skal ha bare ett metall og en farve (det vil si to hovedtinkurer, men det er lov å tilføye en bifarve for detaljer som dyrs klør m. v.). Figuren skal være valgt slik at den kan fremstilles som ren flate, det vil si den må kunne tegnes slik at det innenfor omrisset ikke finnes en eneste strek.

Kongsbergfiguren kan ikke helt ut fylle det sistnevnte krav, innvendige streker som angir drakten må tegnes om figuren skal bli forståelig.

Fastsattelsen 1924 ga ingen definisjon av Kongsberg-våpnet, men viste bare til en bestemt tegning. Fra og med 1929 har jeg sørget for at der ved alle fastsettelser av nye norske kommunevåpen gis en definisjon (pluss tegninger), slik som det også skjedde i tidligere århundrers våpenbrev.

En må faglig sett skjelne skarpt mellom segl og våpen. Et våpen må ha en til det ytterste enkel figur. Et segl kan være like enkelt, men kan like gjerne være så sammensatt og innholdsrikt som helst. Fra det gamle segl har vi utkrystallisert en figur som kan danne våpen og flagg.»

På grunnlag herav foreslo Trættestenberg at Kongsbergs bystyre gjorde følgende vedtak:

«Kongsbergs bys våpen forblir:

På grønn bunn guden Janus i romersk imperatordrakt, stående frontalt, hele figuren av sølv, og med et gull sverd og en gull vekt i hendene.

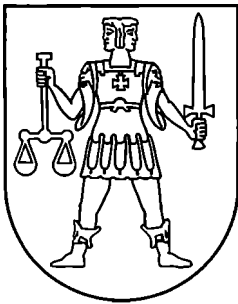
Kongsbergs bys flagg blir:

På grønn bunn guden Janus i romersk imperatordrakt, stående frontalt, hele figuren hvit og med et gult sverd og en gul vekt i hendene.

Som prøve på korrekt utførelse vedlegges tegninger til skjold og flagg, signert H. Trættestenberg 1972 (skjold i

en farvetegning og en strektegning merket A I–II, flagg i en farve- og en strektegning, merket A III–IV, og tilsvarende dubletteksemplarer merket B I–IV). Disse tegninger vil gjelde som normalformel. Ved siden herav kan, som en spesialform til dekorativt og festlig bruk i visse tilfelle, nyttes den tegning av våpnet i ovalt skjold under en barokk kongekrone (signert H. Trætteberg 1924) som ble godkjent ved kongelig resolusjon 23.mai 1924.»

Kongsberg bystyre ga i møte 30. juni 1972 enstemmig sin tilslutning til forslaget, og vedtaket ble approbert ved kongelig resolusjon 25. august 1972.

Selv samme dag hadde jeg ved nærvær i Gouda gleden av å kunne overlevere borgermesteren Kongsbergs byflagg som deretter ble heist foran byens ærverdige og praktfulle gotiske rådhus fra 1450-årene, sammen med byflaggene for Goudas andre vennskapsbyer, Gloucester i England og Solingen i Vest-Tyskland.

Kongsbergs byflagg, på gressgrønn bunn guden Janus i romersk imperatordrakt, stående frontalt, figuren hvit med sverd og vekt i gul farve, tror jeg er et av Europas vakreste byflagg, og jeg var ikke mer ubeskjeden enn at jeg fortalte våre verter dette.

Imperatordrakten inkluderer følgende trekk:

Panserskjorten (lorica) dekker figuren fra aksler til hofte, den har en firkantet utskjæring og kantlist ved halsen, og er forsynt med akselskinner. Nedentil er lorica kantet med en rad pteryger, som på gresk betyr små vinger, d.v.s. halvrunde metall- eller lærklapper, hengeplater. Fra panserskjortens underside løper der ut lange stropper av tøy, lær og metall, som dekker lårene som skjørt mot hug og likeså dekker aksel og øvre halvdel av overarmen. Til loricas forsidedekorasjon hørte lenge et gorgoneion (Medusaansikt), som i Kongsbergvåpnet er erstattet av et kristent kors. Kongsbergseglets imperatordrakt har løvehudsmaske på akslerne. Under rustningen bæres en tunica med lårkort skjørt og korte, vide ermer som lar albueene bare, likesom knærne er nakne. Om livet bærer imperatoren sitt spesielle tegn som feltherre, cingulum, et belte med knute midt foran. På føttene har imperatoren keiserlige støvler, panterstøvler, et merke på bærerens guddommelige karakter.

Guden Janus var en tidlig romersk gud. Navnet betyr egentlig porthvelving, en gjennomgangsbue. Janus med de to ansikter hadde sitt bronsebilde slik plasert i porthvelvingen til Forum Romanum at han så både inn i og ut fra Forum. Han så mot øst og vest. Hans attributter var nøkkel og stav og han var «den som åpner og lukker». Han var gud for all begynnelse og hadde sin plass forrest i guderekken.

I Kongsbergs byvåpen symboliserer Janus med de to ansikter først og fremst rettferdigheten, upartiskheten, evnene til å se saken fra to sider for dermed å kunne dømme uhildet.

Bogstaver forklædt som bomærker

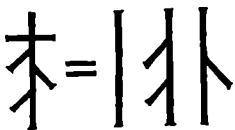
Af Allan Tønnesen

EN af de måder, hvorpå man sædvanligvis karakteriserer bomærker, er ved at fremhæve, at de principielt ikke forestiller noget eller kan »læses«, men at den figur, de udgør, simpelthen repræsenterer ejeren. Der findes enkelte undtagelser, f. eks. buellerarmbrøstypen, men i øvrigt vides meget lidt om de eventuelle billedlige forestillinger, der måtte ligge bag udformningen af de forskellige bomærketyper. En undtagelse udgør endvidere de tidligmiddelalderlige bomærker, der som sammensatte runetegn, binderuner, danner ejerens initialer eller bogstaverne i hans fornavn (fig. 1).

På samme måde ser man i 1500- og 1600-tallet monogrammer, sammenskrevne latinske bogstaver (fig. 2a) eller latinske bogstaver kombineret med et bomærke, hvorved man får et »initialbomærke« (fig. 2b). Bogstavformerne genkendes her uden vanskelighed.

Der synes imidlertid at kunne konstateres endnu en måde at lade latinske bogstaver indgå i et bomærke på. Forekomsterne er umiddelbart ikke helt lette at erkende, men eksemplerne er tilstrækkelig mange, til at princippet kan påvises.

I »Helsingørs Bomærker« (1968)

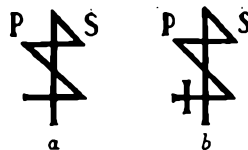
1. Jon Paalssøn, segl 1334; bomærke sammensat af runerne for ION (efter H. J. Huitfeldt-Kaas: *Norske Sigiller fra Middelalderen*. Kristiania 1902, nr. 267).

2. a. Hans Mikkelsen, segl 1647 (efter A. Tønnesen: *Helsingørs Bomærker*. København 1968, s. 128 nr. 30). — b. Hans Kolstøe, segl 1633–37 (*Helsingørs Bomærker*, nr. 101).

fandt jeg det påfaldende, at den helsingørske borgmester Peder Svendsen (nr. 85), der døde 1646, førte et bomærke (fig. 3a), som var næsten identisk med det bomærke, der med initialerne P.S.¹⁾ er indhugget på bagsiden af Lund domkirkes tidligere altertavle fra 1577 (fig. 3b). Sammenfaldet af initialer og et bomærke, der i øvrigt er nærmest unikt, gjorde det naturligt at formode, at en eller anden forbindelse måtte foreligge. Måske var der en Peder Svendsen i Lund, som så kunne være bedstefar til Helsingørsborgmesteren af samme navn.

En forbindelse er der ganske vist, omend af en helt anden art. Forklaringen kom via et tredie bomærke, indridset i det nordre predellamaleri på

3. a. Peder Svendsen, stolestade 1629 (*Helsingørs Bomærker*, nr. 85). — b. Indhugget på bagsiden af Lund domkirkes tidligere altertavle.

4. Indridset i det nordre predellamaleri på Århus domkirkes altertavle.

Bernt Notkes altertavle i Århus domkirke (fig. 4) omgivet af bogstaverne P S og I W. Som det ses, er der atter tale om et mærke af merkurstavtypen kombineret med en skrå og en dermed sammenhængende vandret streg. Dette bomærke er udateret, men alligevel bliver det vanskeligt at etablere endnu en familieforbindelse; skulle der nu også være en Peder Svendsen i Århus, der er i slægt med de to andre? Muligheden må anses for meget lille. Der må være en anden forklaring.

Prøver man at løsrive sig fra den antagelse, at bomærker ikke forestiller noget, viser det sig, at man ved anvendelsen af en smule fantasi i selve bomærket kan finde bogstaverne P og S, dog således, at disses rundede streger er omsat til skarpe vinkler. Denne tolkning forekommer helt indlysende, når man blot een gang er blevet opmærksom på forholdet.

Det er herefter ikke vanskeligt at finde parallelle eksempler, som vist i figur 5.

Uanset at disse mærker optræder i de traditionelle bomærkeformer, er der dog ligesom for initialbomærkernes vedkommende tale om en forfaldstendens inden for bomærkevæsenet. Fænomenet svarer ganske til det, P. B. Grandjean beskriver inden for heraldikken som »skjulte initialer«²⁾; her

Tekst til planchen på modstående side:

5. a. Jens Pedersen, gravsten 1602, 1629 (Kirsten Weber-Andersen: Bomærkerne i Køge S. Nicolai kirke. Personalhistorisk Tidsskrift, 11. rk. V, s. 188–203, nr. 153). — b. Jens Pedersen, præst i Århus stift, segl 1661 (RA. Den gejstlige enevoldsarveregeringsakt). — c. Peder Ibsen, rådmand i Århus, lysekrone 1613 i Århus domkirke. — d. Peder Nielsen, borgmester i Nyborg, død 1638, epitaf i Nyborg kirke). — e. Henrik Pibbering, på nordre pulpitur o. 1575 i Ålborg Budolfi kirke. — f. Peder Hansen Brun, tingskriver ved Kronborg birketing, segl 1615 og 1617 (Helsingørs Bomærker, nr. 6). — g. Søren Paaske, København, segl 1555 (RA. Da. Kanc. B 44). — h. Hans Pingel, segl 1584 (Helsingørs Bomærker, nr. 2). — i. Jes Nielsen, Vester Hornstrup, Jelling sogn, segl 1559 (RA. Da. Kanc. B 44). — j. Jørgen Pedersen, rentemester, København, segl 1538 (RA. Da. Kanc. B 44). — k. Melchior Mikkelsen, præst i Durup og Tøndering, segl 1661 (RA. Den gejstlige enevoldsarveregeringsakt). — l. Anders Andersen Pinding, præst i Vejerslev og Vigt, segl 1661 (RA. Den gejstlige enevoldsarveregeringsakt). — m. Rasmus Rasmussen Juel, præst i Tolstrup og Stenum, segl 1661 (RA. Den gejstlige enevoldsarveregeringsakt). — n. Jon Pedersen, foged, segl 1587 (L. Strømme: Bumerke frå Sunnmøre. Oslo 1943, s. 14). — o. Jakob Tuesen, foged, segl 1603 (Strømme, s. 14). — p. Per Rodmoson, segl 1548 (Strømme, s. 14). — q. Jon Styrkerson, Giske, Borgund, tegnet 1805 (Strømme, s. 30). — r. Jon Pederson, Gryten, Borgund, segl 1674 (Strømme, s. 34). — s. Anbjørn Knutson, Ytreland, Borgund, 1711 (Strømme, s. 76). — t. Knut Pederson, Leire, Hjørundfjord, segl 1628 f (Strømme, s. 260). — u. Rasmus Laursen, Agder, segl 1633 (Kr. A. Bentsen, nr. 46). — v. Rasmus Persson (Tinkel), præst i Grønby, Skåne, segl 1591 (Einar Bager: Ett bidrag till bomärkenas historia. Malmö Fornminnesförenings årsskrift 1937, s. 12). — x. Simen Christensøn, Christianssand, 1702 (Hans Krag, nr. 12). — y. Hans Schipmann, skræder, Lübeck, 1600-tallet (C. G. Homeyer: Die Haus- und Hofmarken. Berlin 1870, tavle 12 nr. 9).

optræder de latinske bogstaver forklædt som traditionelle heraldiske figurer, f. eks. bjælke og sparre.

Fænomenet har lejlighedsvis været berørt i bomærkelitteraturen, således af Hans Krag³⁾ og Kristian A. Bentsen⁴⁾, men det synes at være mere udbredt end hidtil antaget, og kan måske vise sig at være et skridt på vejen mod en opklaring af bomærkernes gåde.

Noter og henvisninger

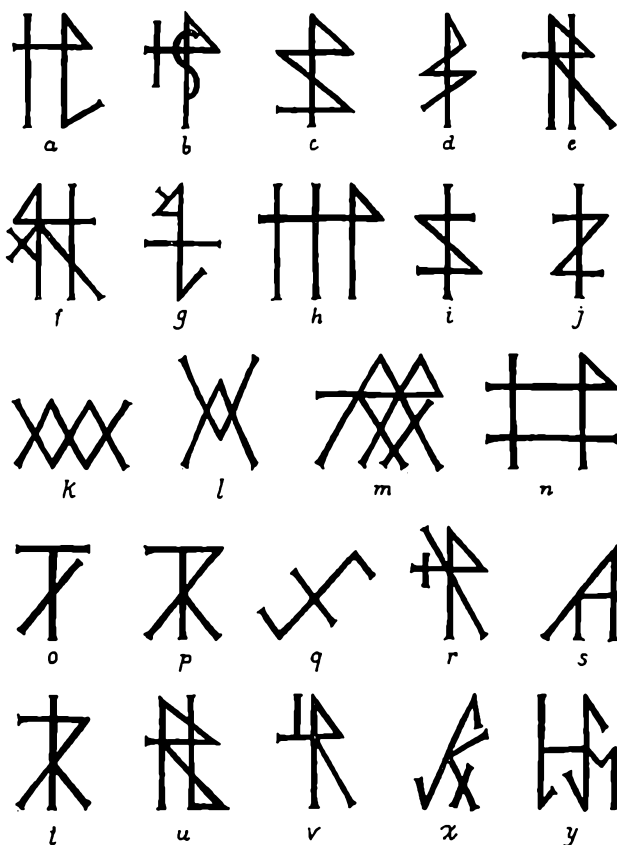
1) E. Wrangel (Konstverk i Lunds Domkyrka. Lund 1923, s. 57) opfatter bomærket som en kunstnersignatur og foreslår, at bogstaverne PS udlægges

som »Paaschius sculpsit«. Begge dele er formentlig tvivlsomt, især da der for Hans van Paeschen kendes et andet bomærke (Helsingørs Bomærker, nr. 35).

2) Poul Bredo Grandjean: Initiales cachées dans quelques armoiries bourgeoises. Revue Française d'héraldique et de sigillographie I. 1938, p. 73-76.

3) Hans Krag: Tømmermerker og bomærker. Heraldisk Tidsskrift I, s. 53-59.

4) Kristian A. Bentsen: Merker og bomærker. Agder Historielag nr. 46. 1968, s. 5-35.

Heraldica Varia

En heraldisk dug efterlyses

År 1918 gjorde antikvarie Anders Billow en oppteckning över antikvariskt värdefulla föremål i Vimmerby kyrka i Småland, Sverige. Däribland upptog han en brudpäll med tre adliga vapen och initialer samt årtalet 1672. Vid samma tillfälle fotograferade han även brudpällen. Vapnen är danska, och initialerna syfta på Eiler Evert Banner till Ringstedgaard och Ellinggaard i Horns Herred och hans två hustrur (salig) Helvig Lindenov och Else Rodsteen.

Brudpällen är förkommen. Den finns icke heller upptagen i kyrkoarkivets inventarietförteckningar. Kan någon hjälpa mig att lösa mysteriet, varifrån brudpällen har kommit och på vilka vägar den nått Vimmerby? Tacksam för svar till Pastorsämbetet i Vimmerby, kontraktsprost Nils Bergström, Kungsgatan 2, 598 00 Vimmerby, Sverige.

Lektor dr. phil. Georg Garde, der netop fik sin doktorgrad på en afhandling om gamle danske silkebroderede lærredsduge, har haft sagen forelagt. Til trods for, at dr. Garde har registreret henved hundrede duger, har han aldrig før set eller hørt om denne dug.

I et brev til redaktionen skriver dr. Garde: "... Disse duges vandringer er ofte ret uforklarlige, hvad der ikke er så underligt. Det er egentlig mere mærkeligt, at ret mange kan følges lige fra tilvirkningen til deres nuværende opholdssted. At de ofte endte i kirkerne var vel også naturligt, og at de her blev slidt op og smidt væk, er der desværre mange eksempler på. Selv på vort Nationalmuseum kan de forsvinde!

Denne dug har sikkert ligesom de fleste oprindelig været en borddug, og broderiet har sikkert overvejende været udført med rød silke. Det er vanskeligt at udtale sig om størrelsen, da længden ikke kendes og mål i det hele mangler, men jeg vil gætte på en bredde af ca. 130 cm, nærmest skønnet efter en fornemmelse af

de enkelte motivers sædvanlige størrelse.

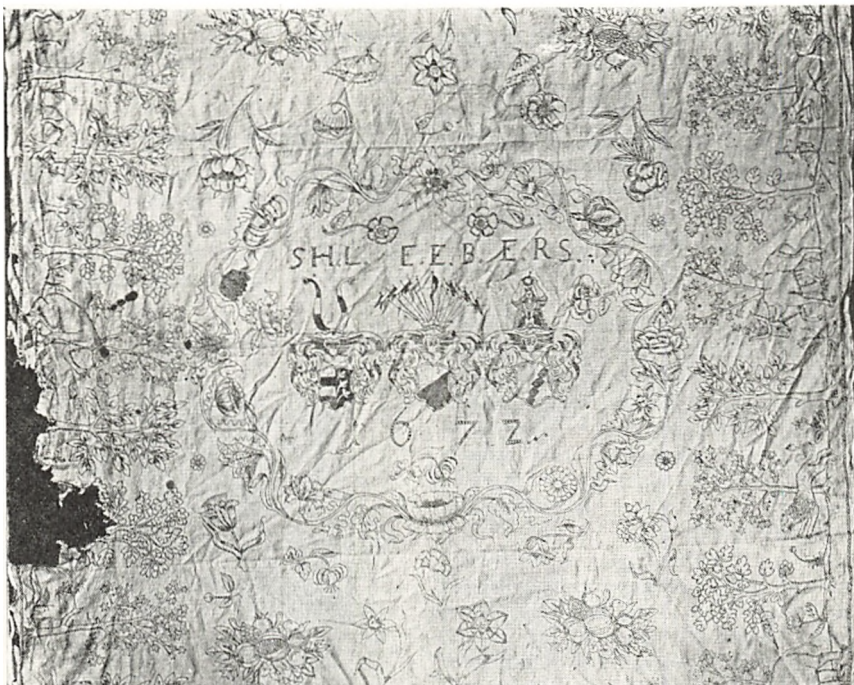
De mange dyremotiver går klart tilbage til dyrebøgerne, f. eks. oxen og ræven med gåsen i munden, der kan føres helt tilbage til *Ammans Thierbuch*, men her sandsynligvis gennem en af de senere kobberstikserier, hvoraf *Collaerts* var en af de mest brugte. Elefant, kamel(?), los(?) eller panter(?) med fisk i munden findes i de samme serier. Den piberygende abe (?) er interessant, den minder om serier med groteske motiver.

Blomster- og frugtmotiverne hører til de meget hyppigt forekommende, som har været at finde i mønsterbøger. Træerne i borten er tegnet efter tre grundtyper, som gentages ret nøjagtigt. De har været ret faste motiver, og lignende forekommer i engelske mønsterbøger.

Kransen med våbenerne har formentlig dannet dugens midte. Selvfølgelig dannet dugens midte. Selve kransens udformning med dens slyngede ranke svarer i stil godt til slutningen af 1600-tallet.

Dugens heraldik byder også på interessante detaljer. Det bemærkes, at alle tre våbener er sinistervendte — om dette er gjort med forset, eller om det skyldes den selv i vore dage udbredte usikkerhed over for eget våbens rette udseende, er svært at sige. Det bemærkes også, at Banner-våbenet alene er forsynet med hjelmkrone, medens de to andre våbeners hjelmklæder holdes på plads af vulster. Lindenov-våbenets vesselhorn er delte lidt flere gange end normal, og Rodsteen-våbenets hjelmtegn er usædvanligt ved at vise en kvinde i trekantfigur holdende et spejl over hovedet mellem sine hænder. Som oftest er hjelmtegnet blot to arme holdende et spejl.

Ifølge Danmarks Adels Aarbog 1949 blev Eiler Evert Banner gift første gang 1619 i Landskrona med Helvig Lindenov, og anden gang — formentlig efter 1656, hvor Helvig døde — med Else Rodsteen. Eiler Evert døde år 1700. For den, der ad genealogisk vej vil forsøge at spore

lugens mulige vandring fra Horns Herred til Småland, skal opmærksomheden henledes på, at der i Eiler Everts første ægteskab var fire døtre: Dorthie, der blev gift med major Niels Friis til Ørbæk-lunde; Vibeke, gift med Wulf Unger til Jørsbygård; Jytte, gift med kommandant i Christianssand oberst Martin Jürgen de Rocklenge, og Helvig, gift med viceadmiral Johan Skinkel til Gjerskov.

Hast.—

Tanker om det nye kgl. danske våben

Mange gør sig sikkert deres tanker om det nye kgl. danske våben og den udsendte forklaring (HT marts 1973). Her er nogle enkelte af mine:

P. B. Grandjean skrev i »Det danske Rigsvaaben« (1926), at Dannebrogskorsets udsvajede form blev fastsat 1819, hvad akterne i Rigsarkivet ikke giver ringeste holdepunkt for. Indenrigsministeriet har åbenbart troet på Grandjean og nu offi-

cielt indført en »ændring« til et kors dannet af rette linier. Det er samtidig ensbetydende med stilistisk inkonsekvens: siden Christian V hængte Dannebrogordenens udsvajede kors under våbenet, har det helt naturligt tiltalt stilbevidste kunstnere at forme Dannebrogskorset i skjoldet på samme måde. Der er naturligvis tale om »Dannebrog« uanset rette linier eller udsvajet form (har det udsvajede metalkors på kokarden i den danske studentehue måske særlig tilknytning til Dannebrogordenen? Eller det udsvajede Dannebrogskors i Hærens faner og i skjold som nationalitetsmærke for danske soldater i udlandet?).

Statens heraldiske konsulent meddeler i sin redegørelse flere originale synspunkter. Der gives en forklaring på følgerne af de slesvigske løvers flytning 1721 fra midter- til hovedskjoldet, som Frederik IV ville blive forbavset over, og der drages den »konklusion«, at mærket er uberørt af titelændringen og sidder der med

samme adkomst som før (hvilket er urigtigt, da Danmark ikke længere gennem regentens titel udtrykker territoriale krav; Slesvigs mærke må nu opfattes som en sympatitilkendegivelse over for sønderjyderne, hvad der både er en smuk og tilstrækkelig motivering for at beholde det). Indenrigsministeriet har derimod ikke taget konsekvensen af princippet i den givne forklaring, at mærkerne for de Venders og Gothers i så fald måtte bibeholdes.

Den tegning, der ledsager den ministerielle bekendtgørelse, viser en sjælden kombination af stilarter fra middelalder og barok, f.eks. gotiske kroner i skjoldet og barokkronen foroven (kan man tænke sig Charlottenborg med trappegavle?). Stor fordomsfrihed kan ligeledes iagttages med hensyn til proportioner og flædeudfyldning.

Hensynet til Dronningen og monarkiets anseelse kræver en kunstnerisk udførelse af højeste karat – og heraldisk kultur findes endnu. Har man set den model, som Dronning Margrethes våbenmaler Aage Wulff har lavet af det nye kgl. våben som forarbejde til opgaver, han har fået betroet, kan man som tilhænger af heraldisk kvalitet glæde sig over, at det er muligt at få det kunstnerisk fremragende ud af de forskrifter, Indenrigsministeriet har givet i Lovtidende. Ved at se på den dér gengivne tegning af våbenet er mange heraldikere uvilkårligt blevet mindet om den særegne regel, der er en livsbetingelse for heraldikken som kunst, at kun våbenets indhold kan fastsættes, men ikke dets udformning. En blasonering er som et operapartitur; det danner grundlag for både succes og fiasko, afhængigt af kunstnerne.

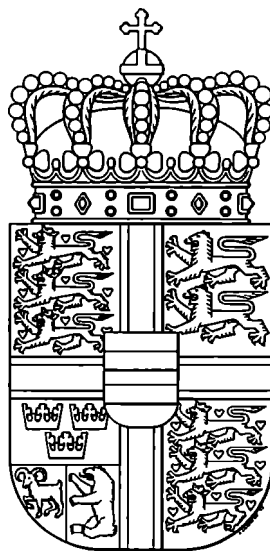
Heraldik er en svær kunst. Under skiftende stilretninger har flere af malerkunstens store navne og professionelle våbenkunstnere evnet at skabe god heraldik. Der stilles store forventninger af det heraldisk bevidste publikum, når nye våbener skal udformes, og især når det gælder våbenet for landets fornemste person. Men bindes den kunstneriske frihed af andet end heraldikkens egne regler og

kravet om stilrenhed, mister våbenskjolde deres kraft.

Nils G. Bartholdy.

Finsk udformning

Den internationalt kendte finske heraldiske kunstner, Olof Eriksson (medlem af SHS) har som svar på udfordringen i HT nr. 27 side 5 sendt redaktionen sin opfattelse af det nye kongelige danske våben.

Dronning Margrethe II's våben.

Det er en tegning, der i hver eneste streg bærer præg af kunstnerens personlige stil. Man bemærker, at kronens bøjler er forsynede med perler – i modsætning til tegningen i bekendtgørelsen fra Indenrigsministeriet, hvor bøjlerne er besat med taffelstene. Kunstneren har formentlig herved, som en særlig hyldest til Hendes Majestæt, villet gøre kronen »talende» (Margarita = perle).

Når Olof Eriksson (som stadsarkitekt Hans Schlyter i HT 27) er vejet tilbage fra at gengive det fuldstændige kongelige danske våben med våbentelt, skjoldholdere o.s.v., skyldes det sikkert, at våbenteltet i

sin nye udformning er fastsat i bekendtgørelsen som »en rød kåbe . . .«. Et våbentelt med baldakin er forbeholdt suveræne fyrster, medens et våbentelt udformet som en kåbe fortrinsvis finder anvendelse i forbindelse med ikke-suveræne fyrsters våbener.

Haxt.—

En tak til Dr. Albert Fabritius

Da Heraldisk Selskab blev dannet, i maj 1959, var der blandt de oprindelige, knap 30 danske medlemmer vel kun ét navn, der var kendt uden for heraldikernes kreds, og det var dr. phil. *Albert Fabritius*, administrator for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Kgl. Ordenshistoriograf, redaktør af Danmarks Adels Årbog og forfatter til en række artikler og selvstændige værker om genealogi, adelshistorie, ordenshistorie og heraldik. For det nystiftede selskab var det meget værdifuldt at kunne skilte med dr. Fabritius' navn. Det var over for omverdenen en garanti for, at det drejede sig om et seriøst selskab med medlemmer, der tog deres interesse og studium alvorligt.

Da vi året efter påbegyndte Heraldisk Tidsskrift, samtykkede dr. Fabritius i at træde ind i dettes redaktionsudvalg, og også dér havde hans tilstedeværelse og hans navn stor betydning. Når Heraldisk Tidsskrift i løbet af få år kunne vinde et så smukt fodfæste, som vi gjorde, når selskabet og tidsskriftet så hurtigt blev accepteret i den officielle verden og i den akademiske verden, og når selskabet så hurtigt fik så mange gode medlemmer og tidsskriftet efterhånden så mange gode medarbejdere, var en af grundene utvivlsomt, at dr. Fabritius havde taget et medansvar for selskabets og tidsskriftets liv og udvikling, og at han viste det.

I foråret 1973 ønskede dr. Fabritius at træde ud af Heraldisk Tidsskrifts redaktionsudvalg — opmærksomme læsere vil have bemærket, at hans navn fra og med nr. 27 ikke længere figurerer på tidsskriftets bagside — og det er grunden til, at vi skriver disse ord. Heraldisk Selskab og Heraldisk Tidsskrift vil gerne takke

dr. Fabritius, fordi han var med, ikke blot til at sætte os i verden, men også til at sætte, og holde, os i gang, og for al den hjælp og støtte, han har ydet os ved sit medlemskab og ved sit navns prestige.

S. T. A.

Svensk lagändring

Enligt en svensk lag av den 29 juni 1970 om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar får det inte förekomma i näringsverksamhet att statsvapen, statsflaggor eller andra statsemlen etc. användes utan vederbörligt tillstånd i varumärken eller andra kännetecken för varor eller tjänster. Detsamma gäller även de svenska kommunala vapnen.

I fråga om de kommunala vapnen brukar anses att endast de av Kungl. Maj:t fastställda är skyddade enligt lagen, däremot inte sådana vapen som kommuner nyttjar utan att Kungl. Maj:t har fastställt dem.

Lagen har enligt beslut av Kungl. Maj:t den 5 juni 1973 ändrats. Ändringen träder i kraft den 1 oktober 1973. Den nya lagen inför en precisering och en ny procedur. De kommunala vapen som är skyddade enligt den nya lagen är sådana som har registrerats. Den nya proceduren framgår av 1 a §: »Registrering av svenskt kommunalt vapen sker efter skriftlig anmälan i register, som föres för hela riket av patent- och registreringsverket. Registrering får ske endast om statens heraldiska nämnd avgivit yttrande i ärendet om antagande av vapnet.»

Beslutet om lagändringen innehåller även vissa föreskrifter rörande registrering av hittills brukade, icke fastställda kommunvapen. Vi citerar:

»Svenskt kommunalt vapen, som fastställts av Konungen före nya lagens ikraftträdande, registreras genom registreringsmyndighetens försorg med verkan från nya lagens ikraftträdande.

Svenskt kommunalt vapen, som icke fastställts av Konungen men som antagits före år 1900, åtnjuter skydd enligt äldre lag till utgången av år 1975. Sådant vapen

registreras även om yttrande som avses i 1 a § ej avgivits, om anmälan om registrering göres före utgången av år 1975. Har i fråga om annat icke fastställt vapen, som antagits före nya lagens ikraftträdande, yttrande som nyss sagts ej avgivits, får registrering av sådant vapen ändå ske, om anmälan därom göres före utgången av år 1975 och statens heraldiska nämnd tillstyrker registrering.»

De nya bestämmelserna inleds i fråga om nya kommunvapen att statens heraldiska nämnd kopplas in i ett tidigare skede än hittills, nämligen i ärendet om anta-

gandet av vapnet, inte som vanligen hittills efter det att vederbörande kommun beslutat antaga.

Lagändringen kan också ses som ett betoning av kommunal självstyrelse även på heraldikens område. Sedan en kommun — i det normalfall då kommunen önskar lagligt skydd för sitt vapen — har erhållit yttrande av statens heraldiska nämnd synes kommunen kunna besluta efter eget gottfinnande. Den därpå följande registreringen innefattar ingen prövning av vapnet såsom sådant.

H. Sr.

Nye kommunevåbener i Norden

Danmark

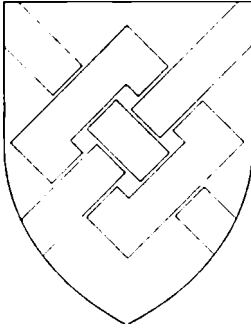
Siden oktober 1972, Heraldisk Tidsskrift nr. 26 side 291, har i alle fald yderligere otte danske kommuner taget sig våben. Nemlig:

Greve Kommune, Roskilde Amt. I blå felt en skråbjælke og en sinister skråbjælke flettet gennem en rudeformet ramme, det hele hvidt. — Motivet (en »knude«) er hentet fra Hedebo-syningen, som helt op i dette århundrede var karakteristisk for egnen. Figuren står dels for dette gamle kunsthåndværk og dermed egnens gamle historie, dels kan den opfattes som et symbolsk udtryk for sammenholdet mellem de tre mindre kommuner, der i 1970 blev slået sammen til den nuværende kommune. En af disse kommuner havde navn efter byen Tune; dette navn betyder »gærde, indhegning, gitter«, og om man vil, kan kommunevåbenets »fletværk« også opfattes som et billede af dette. Våbenet er udført af kgl. våbenmaler Aage Wulff efter forslag af

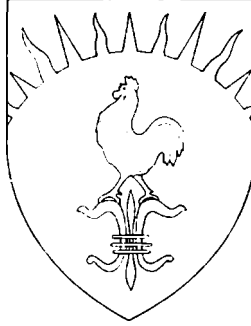
amtsdirektør Ernst Verwohlt, Roskilde. Registreret i Indenrigsministeriet.

Fjerritslev Kommune, Nordjyllands Amt. I rødt felt det øverste af en gul solskive med stråler, og deri en galende rød hane stående på en rød lilje. — Hanen på liljen er taget fra Han Herreds segl (hvor den jo er »stalende«), som går tilbage vistnok til 1545, men i alle fald til 1584 (nøjagtlig samme mærke, også rødt, optræder i våbenet for Brovst Kommune fra 1969, se HT 1970 nr. 22 side 66–67). Den galende hane står tillige for lokal selvbevidsthed og angiver endelig våbenets sol som opgående, d. v. s. at den symboliserer »en ny dag« for kommunen: optimisme og tro på fremtiden. Registreret i Indenrigsministeriet, publiceret i Registreringstidende 9/2 1973 og i Statstidende 7/4 1973.

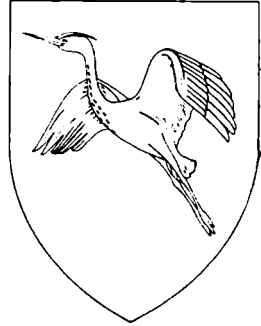
Vinderup Kommune, Ringkøbing Amt. I blå felt en flyvende hvid hejre. — Vinderup Kommune blev dannet i 1970 ved sammenlægning af

Greve Kommune

Fjerritslev Kommune

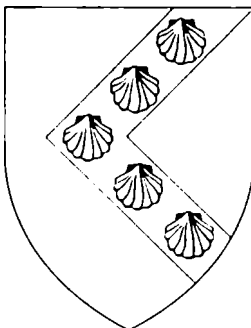
Vinderup Kommune

fem mindre kommuner. I Flynder Sø i kommunen findes en kendt hejrekoloni, og en hejre i glideflugt er tidligere blevet brugt som motiv på en plakat fra Vinderup Turistforening. I kommunevåbenet er hejren imidlertid gengivet, ikke i glideflugt, men som den ser ud, når den letter for at løfte sig på vingerne, hvilket skal symbolisere den nye, store kommunes fremdrift og udvikling. Feltets blå farve står også for kommunens vande: Flynder Sø og Stubbergård Sø samt Limfjorden, der danner kommunens vestgrænse. Registreret i Indenrigsministeriet, publiceret i Registreringstidende 9/2 og i Statstidende 7/1 1973.

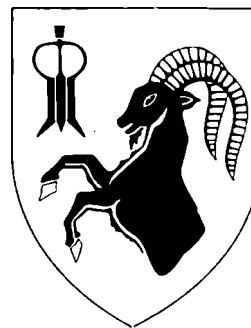
Blåvandshuk Kommune, Ribe Amt.

En hvid sparre fra sinister mellem blå og rødt, på sparren fem røde ibskaller. — Våbenet anskueliggør kommunens navn og topografi. Det blå felt står for Vesterhavet, »det Blå Vand«, og sparrens spids for selve huk'et, det egentlige Danmarks vestligste punkt. Den hvide sparre med muslingeskallerne er kommunens berømte sandstrand, og det røde felt er landet bag ved stranden (rødt fordi det oprindeligt var dækket af lyng?). Registreret i Indenrigsministeriet, publiceret i Registreringstidende 1/9 1972 og i Statstidende 10/10 1972.

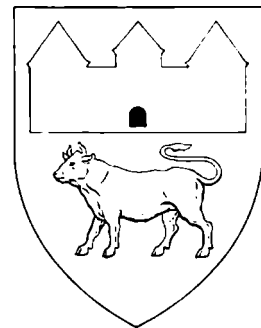
Tjele Kommune, Viborg Amt. I hvidt felt en halv sort gedebuk med gule horn og klove, foroven dekster

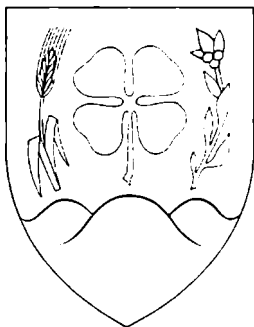
Blåvandshuk Kommune

Tjele Kommune

Spøttrup Kommune

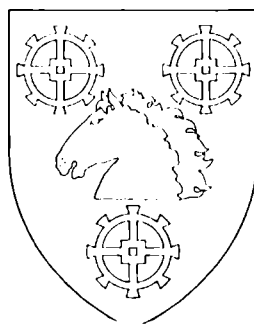

Trehøje Kommune

ledsaget af et tregrenet sort ålcjern. — Den sorte gedebuk i hvidt er taget fra våbenet for den gamle adelslægt (tillagt navnet »Basse«) som ejede herregården Tjele fra slutningen af 1300-tallet til slutningen af 1400-tallet. Ålcjernet står for ålefangsten i kommunens talrige søer og vandløb. Registreret i Indenrigsministeriet, publiceret i Registreringstidende 2/2 1973 og i Statstidende 7/4 1973.

Spøttrup Kommune, Viborg Amt. I blåt felt en silhouet-gengivelse af middelalderborgen Spøttrup med portbygning og sidelløje, set fra gavlene, gul med sort portåbning, og derunder en stående hvid stud. — Borgen er det stadig eksisterende berømte bygningsværk fra 1400-tallet, som kommunen har navn efter, og studen står for hvad der i gammel tid og helt op til vore dage var landsdelen Sallings vigtigste produkt og handelsvarer; i en af sine »skjæmteviser« synger Jeppe Akjær om Salling: »Dine hvide stude lyser langs din kyst«. Registreret i Indenrigsministeriet og publiceret i Registreringstidende 4/5 1973.

Trehøje Kommune, Ringkøbing Amt. I hvidt felt over tre sorte høje et grønt firkløverblad mellem et bygaks, grønt med gul top, og en tyttebærkvist, grøn med røde bær. — Firkløve-

Hadsten Kommune

ren står for de fire mindre kommuner som i 1970 blev lagt sammen til den nuværende kommune. De tre sorte (= lyngbegroede?) høje illustrerer kommunens navn, tyttebærkvisten står for den gamle hede, og bygaket for det landbrug som har afløst heden.

Hadsten Kommune, Århus Amt. I blåt felt et lige afskåret gult hestehoved med hvid manke mellem tre gule vandmøllehjul. — Hesten står for eggens opdræt af Jyske Heste og møllehjulene for de mange vandmøller, der tidligere var karakteristiske for kommunen. Registreret i Indenrigsministeriet.

S.T.A.

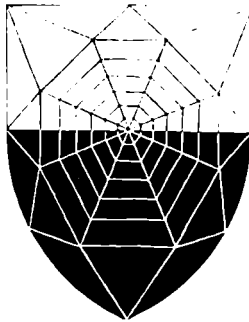
Gronland

I oktober 1972, i Heraldisk Tidsskrift nr. 26, side 294, kunne vi præsentere læserne for de første fire kommunevåbener i Grønland. Siden da har redaktionen fået kendskab til eksistensen af yderligere fire grønlandske kommunevåbener, som delvis er ældre, delvis yngre end de tidligere omtalte. Det drejer sig om følgende:

Kangatsiak Kommune, i Vestgrønland syd for Disko Bugten: I blåt felt en fjeldrype med hovedet drejet mod sinister og i øverste sinister hjørne en nymåne, begge figurer hvide. — Fjeld-

Kangatsiak Kommune

Egedesminde Kommune

Sisimiut Kommune

rypen er Grønlands eneste lønsefugl. Den er meget populær og opdræder fx. i den gamle fortælling Aqigssiak, »Rypekyllingen«, hvis helt er en dreng med dette navn. En bygd i kommunen hedder Aqigsserniaq, »Rypejægeren«. Vedtaget af kommunalbestyrelsen 14/9 1971.

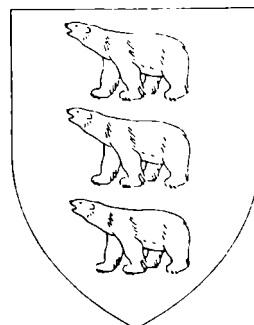
Egedesminde Kommune. i Vestgrønland ved Disko Bugtens sydkyst: Tværdelt af hvidt og blå, heri et spindelvæv af modsat farve. — Skjoldets tværdeling af hvidt og blåt anskueliggør kommunens beliggenhed ud for grænsen mellem, mod nord, Baffins Bugten med dens ismasser, og mod syd Davis Strædet og dets åbne vand. Spindelvævet står for kommunens grønlandske navn *Ausiat*, »Edderkoppestedet«. Godkendt af Landshøvdingen over Grønland 19/9 1969 som det første grønlandske kommunevåben efter nyordningen.

Sisimiut Kommune (tidl. Holsteinsborg), på Grønlands sydlige vestkyst, omtrent ud for flyvepladsen Søndre Strømfjord: I blå felt et hvidt hvalroshoved, som fornedet er vandret afgrænset. — Med sit særprægede ydre er hvalrossen velegnet som heraldisk figur. Hertil kommer den rolle den har spillet for den grønlandske befolkning, som fangstdyr og i kraft af sine stød-

tænder, i århundreder en efterspurgt og kostbar handelsvare. Som hovedet er gengivet, ser hvalrossen ud som når den dukker op af det blå vand. Vedtaget af kommunalbestyrelsen i 1971.

Disse tre — originalt udtænkte og meget smukt udformede — våbener er alle komponeret af Statens Heraldiske Konsulent *Paul Warming* i samarbejde med arkitekt *Claus Achton Friis*, der også har udført tegningerne.

Nanortalik Kommune, på Grønlands vestkyst ikke langt fra sydspidsen: I rødt felt, under hinanden, tre gående hvide isbjørne. — Våbenbilledet er talende, idet kommunens navn *Nanortalik* betyder »Bjørnestedet«. Våbenet er tegnet af kæmner *Gunnar Piester* i 1963, godkendt af Landshøvdingen

Nanortalik Kommune

over Grønland 6/3 1970 og vistnok benyttet første gang ved Nanortalik bys 175 års jublæum 15. august 1972.

★

Et af de våbener som blev præsenteret i oktober 1972 var *Christianshåb Kommunes*: tværdelt af hvidt, hvori en rød reje, og blå, hvori en hvid reje den modsatte vej. Om dette lød teksten, at det »så vidt vides er det eneste våben i verden med en reje i«. Det er altid klogt med et sådant forbehold! Vor mand i Göteborg, skriftställare *Leif Pahlsson*, har gjort Heraldisk Tidsskrift opmærksom på et svensk våben fra 1963, for den vestsvenske kystkommune *Smögen*, hvori der sammen med en solnedgang og en makrel også optræder en reje. Også i Skotlands heraldik skal der findes et våben med en reje i.

S.T.A.

Norge

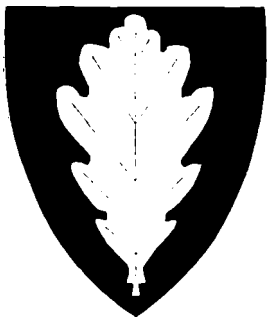
Eigersund bykommune i Rogaland fylke. «På grøn bunn et opprett gull eikeblad». Byflagg: «På grøn bunn et opprett gult eikeblad».

Byens navn er i formen Eikundarsund kjent helt fra 1000-årene da Olav den Hellige oftere lå der i havn med sin flåte. Dette nevnes i tekster og skaldekvad i Olavssagaen. I nyere tid har Eigersund vært ladested med fiskeri, sjøfart og fabrikker, men har ikke ført våpen. Ved kommunesammenlåing skaptet fra 1. mai 1969 den nåværende Eigersund bykommune, hvori inngikk den gamle by Eigersund og herredene Eigersund, Helleland og en del av Heskestad. Ingen av disse hadde fra før våpen eller heraldisk seglbilde. Rådmannen fremmet i 1970 tanken om et våpen med tre skip, tegnet i »helleristningsstil« slik som de sees på ristninger på berg i byens sentrum.

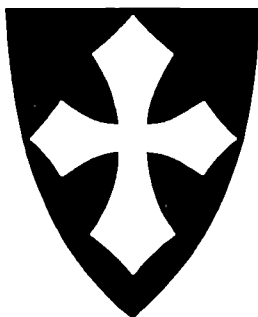
Denne idé ble henlagt av flere grunner, bl. a. fordi bronsealder-ristningenes tegneform ikke uten videre kan innkopieres i våpen, og fordi heraldikken i det hele ikke bør oppta de mange spesialiserte og historisk tidsbundne skipstyper. I stedet valgte man ut fra bynavnet, og fordi det vokser eik spredt over hele kommunen, et eikeblad som våpenfigur. Våpen og flagg ble vedtatt av kommunestyret 28. august 1972 og fastsatt ved kongelig resolusjon 20. oktober 1972. Eikebladet kan, som mønstertegnningene viser, gjengis med eller uten bladnervene. Førstearkivar Hallvard Trætteberg har gitt utredning og har tegnet skjold, flagg og segl.

Verdal herred i Nord-Trøndelag fylke. «På rød bunn et gull kors, utbøyd og tilspisset.» Herredsflagg: «På rød bunn et gult kors, utbøyd og tilspisset.»

Verdal er en gammel kommune med uendret utstrekning fra middelalderen (nå 9756 innbyggere). I slaget på Stiklestad i Verdal år 1030 e. Kr. falt kong Olav Haraldsson for kristendomens sak; slaget skapte vendepunkt i Norges historie; Olav ble regnet som martyr og rikshelgen og «Norges evige konge». Man bygget kirke på stedet der han falt og steinen han lente seg mot i dødsøyeblikket ble bygget inn i alteret. Det gikk store valfarter til kirken; den nåværende er fra 1100-årene. Etter Snorres kongesaga, skrevet ca. 1220, førte Olav i dette slaget et gullkors på hvitt skjold, noe som av flere grunner kan antas for historisk riktig (se H. Trættebergs utredning i Nord-Trøndelag fylkestings trykte forhandling 1956 side 417–426, med tegninger, hvoretter «På sølv bunn et utbøyd gull kors» ble fastsatt som Nord-Trøndelag fylkes våpen ved Kronprinsregentens resolusjon 8. mars

1. Eigersund bykommune.

2. Verdal herred.

3. Vågan herred.

1957). Det dannet seg imidlertid også en annen fargertradisjon. I 1200-årene ble den norske konges våpen definitivt fastsatt som en *gull løve på rød bunn* (fra 1280 med tillegg av øks), og disse farger overførte man da også på forestillingen om Sankt Olavs korsvåpen. Riktignok uten at Norge i middelalderen kom til å anlegge noe korsflagg eller korsvåpen som statskjenne tegn, slik det skjeddte i Danmark. I et berømt antemensale fra Trøndelag, nå i Nidaros domkirke, er Olavs inntog i Verdal og hans død malt i flere scener. I to av disse har både Olav og hans menn korsmerkede skjold, men bare på kongens har korset den spesielle form utbøyd og tilspisset, kalt *croix clechée* eller *croix urdée*. Kongeskjoldets farger er gult på rødt. Hans menn har utbøyde men ikke tilspissede kors, med farger gult på orange, hvitt på purpur, hvitt på rødt, hvitt på grønt. Man har altså gitt kongens kors en eksklusiv form og egne farger.

Korsformen «clechée», relativt sjelden etter 1200, fins på Olavs egen tid, t. eks. i Island og Sverige. En runestein fra Ledbergs kirkegard i Valkebo som nettopp viser denne korsform antas, ifølge innskriften, å være reist over en svensk mann som falt i slaget ved Stiklestad i 1030.

I noen årtier har det vært holdt fest og skuespill hver sommer ved Stiklestad på Sankt Olavs dag 29. juli, som nå er nasjonal festdag. Alle landets kirker feiret med stor høytid 900-års dagen 1930, med sentrum i kirken i Verdal og i gravkirken (domkirken) i Trondheim.

Verdal kommune tok i 1970 opp spørsmålet om å få et kommunevåpen. Forslag med historisk-heraldisk begrunnelse og tegninger til skjold og flagg ble utarbeidet av førstearkivar Hallvard Trætteberg og ble vedtatt av kommunestyret 1. november 1972 og godkjent ved kongelig resolusjon 15. desember 1972.

Vågan herred i Nordland fylke. «På blå bunn en vertikalstillet fremadbøyd sølv torsk.» Herredsflagg: «På blå bunn en vertikalstillet fremadbøyd hvit torsk.»

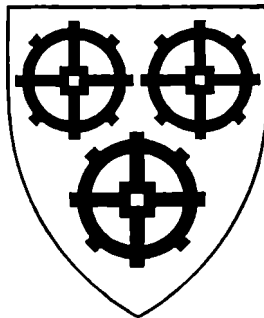
Vågan herredskommune er en nydannelse, opprettet fra januar 1964 ved sammenslåing av tre eldre kommuner: Svolvær bykommune (tidligere ladested) Gimsøy herred og Vågan herred. Gimsøy og Vågan før sammenslutningen hadde ikke våpen; men Svolvær hadde ført et provisorisk våpen, tilblitt 1941 under krigen og uten gyldig stadfesting, da det aldri hadde vært godkjent av Kongen. Den

nye kommune Vågan opptok spørsmålet om å anta dette våpen, men dette ble frarådet av Riksarkivaren (1966), og i utredning fra førstearkivar Hallvard Trøttestad (1972); han anførte at Svolve-merket var heraldisk ukorrekt ved uten grunn å inneholde to motiver – to horisontale strenger dannet ved bølgesnitt og en horisontal torsk. «Da det her gjelder et grunnvåpen skal det bare inneholde ett heraldisk motiv.» Han tilrådde i stedet et våpen med samme mening som Svolve-merket – torskefisket – men forenklet til bare ett bilde, torsken, og da i opprett stilling. Han leverte samtidig tegninger til skjold, flagg og segl, samt til ordførerkjede. Forslaget ble vedtatt av kommunestyret 2. februar 1973 og godkjent ved kongelig resolusjon 30. mars 1973.

Strand herred i Rogaland fylke. «På sølv bunn tre røde vasshjul, to over ett.» Herredsflagg: «På hvit bunn tre røde vasshjul, to over ett.»

Da Strand kommunes kulturutvalg for kort tid siden opptok tanken om et kommunevåpen var det primære ønske å få en heraldisk fremstilling av en kvernkall, fordi herredet har hatt mange slike, men dette ble ved prøvelse i Riksarkivet frarådet som ugjørlig; en vertikal stokk med fortykket, sirkulær basis hvorfra det utgår skovler i horisontalretning kan ikke tegnes forståelig uten å bruke perspektiv. I stedet ble det tilrådd å velge heraldikkens perspektivfrie figur, møllehjulet = vasshjul. Da Lørenskog herred på forhånd har som våpen ett vasshjul, fastsatt 1957 (Herald. tidsskr. II s. 108), foreslo og tegnet arkivkonservator i Riksarkivet Odd Fjordholm tre heraldiske vasshjul med rette skovler, i skjold og i flagg. Forslaget ble vedtatt av kommunestyret 12. april 1973 og vedtaket godkjent ved kongelig resolusjon 25. mai 1973.

Hallvard Trøttestad

4. Strand herred.

Heraldisk litteratur siden sidst

En moderne herold

J. P. Brooke-Little: *An Heraldic Alphabet*, 236 sider ill. i sort og med fire farvesider; Macdonald, London 1973; £ 2.50 indb.

John Brooke-Little er født i 1927 og har været optaget af heraldik lige siden sin barndom. Han startede en heraldisk forening både i sin skole og ved sit universitet, Oxford. I 1947 grundlagde han *The Society of Heraldic Antiquities* og tre år senere — samtidig med at dette selskab ændrede navn til *The Heraldry Society* — selskabets kvartalsskrift *The Coat of Arms*. I 1957 blev han ansat ved det engelske heraldiske kollegium, *College of Arms*, fra 1967 som herold med titlen *Richmond Herald*.

Ved siden af alt dette er Brooke-Little en flittig heraldisk forlægger, udgiver og skribent. Han har evnen til at sige væsentlige ting både kort og fængslende (se fx HT nr. 15 1967, side 248), en kunnen, han også lægger for dagen i sin seneste udgivelse.

Bogen består af fire indledende kapitler — Herolder og heraldikkens fødsel, Våbenvæsenets udvikling, Heraldikkens grammatik, Våbenret — og derefter en gennemgang af heraldikkens bestanddele og fagudtryk, alfabetisk ordnet. En sådan, ordbogsagtig ordning kan virke mindre tilfredsstillende, fordi læseren vil savne sammenhæng og overblik. Til gengæld er oplysningerne lette at finde frem til. I det foreliggende tilfælde har bogen desuden to interessante fortrin.

Det første er, at den er bevidst moderne og bevidst er lagt an på at være *brugsvejledning*. Den lægger mere vægt på det aktuelle end på det historiske, den skyer det teoretiske og koncentrerer sig om, hvordan den engelske heraldik i dag *faktisk er*. Det gælder også sprogbroden, hvor forfatteren søger at forenkle og fornuftiggøre den engelske blasonering, fx ved at undgå en vild-

ledende betegnelse som »leopard« (når det er en løve, der menes).

Det andet fortrin — som hænger sammen med det første — er, at forfatteren er aktiv herold, våbenskaber og heraldisk vejleder, i selve *College of Arms*, med fuldt kendskab til denne institutions aktuelle synspunkter og »politik«. Et eksempel: i England retter en hjelms stilling sig efter indehaverens rang. Det kan give meningsløse resultater, fx hvis en hjelm i et våben skal gengives forfra, medens den tilhørende hjelmfigur er beregnet til at ses fra siden. Systemet har i mange år været stærkt kritiseret, og nu får vi i *Richmond Herald's* bog at vide, at det er på tilbagetog, det vakler. Omvendt (kunne man fristes til at sige, hvis éns udgangspunkt er den Sunde Fornuft) oplyser Brooke-Little, at de engelske herolder i de senere år har indført specielle, faste skjoldfigurer til angivelse af fx om indehaveren af det pågældende våben er adoptivbarn eller fraskilt. I Skotland er der endda et særskilt mærke for »den skyldige« part i en skilsmisssag.

Blandt de mange andre ting, de alfabetiske kolonner giver besked om, er også en række humørfyldte fabeldyr, som er ukendte i kontinentets heraldik, eksempelvis ypotryll'en, en slags okse med vildsvinehoved og langhårede kamelpukler, og bonacon'en, en blanding af hest og okse, der mod sine fjender affyrer sine ekskrementer i brændende tilstand.

S. T. A.

Tysk våbenkunst

Heinrich Hussmann: *Über deutsche Wappenkunst*, 136 sider; Guido Pressler Verlag, Wiesbaden 1973; pris: DM 60 indbundet i læred.

Heinrich Hussmann er grafiker, bogkünstler og heraldisk kunstner og har i en menneskealder undervist ved fagskoler i Köln. Om heraldik har han tidligere udgivet en lille bog »Deutsche Wappen-

kunst (Insel-Verlag 1942), som er højt værdsat af dem, der ejer den. Den foreliggende bog opsummerer og rekapitulerer hans erfaringer som lærer i heraldik og især som udøvende heraldisk kunstner.

Det er en meget smuk bog. Bind, papir, typografi, tryk (i sort og rødt) og de hundredvis af tegninger, der udgør dens egentlige indhold, er gennemtænkt og gennemarbejdet til et særdeles appetitvækkende hele.

Dens emne er heraldikkens, eller rettere: den tyske heraldiks oprindelse, udvikling og system, dog hele vejen således, at det er den *æstetiske* side af heraldikken, *våbenkunsten*, forfatteren koncentrerer sig om. Og det er jo kun størartet. De fleste publikationer om heraldik lægger eftertrykket på det historiske eller genealogiske eller dynastiske, i de senere år evt. på det psykologiske eller sociologiske, medens det dekorative, heraldikken betragtet som kunst, er en forsømt side af vort studium.

Men heraldik-kunsten og glæden over dens visuelle skønhed er vel den første forudsætning for hele dens tiltrækningskraft? Hvad er det, der gør smukke våbener smukke? Hvori består kunstnerens virkemidler? Eller hvad har kunstneren *ikke* gjort, ved de våbener som ikke er smukke eller måske ligefrem grimme? Hvilke erfaringer kan man formulere om proportioner, om perspektiv, om reliefvirkning, om balance mellem skjoldfigurer? Eller om så konkrete forhold som stregykkelse, om farvelægningens rækkefølge, eller om hvilken vej et hjelmklæde bør bugte sig, for at det skal se godt ud?

Sådanne og mange andre problemer kommer Hussmann ind på. Ufejlbart er han imidlertid ikke. Man bør ikke uden videre acceptere alle hans eksempler på, hvad der udgør god heraldik, eller hvad der kendetegner den dårlige. Og navnlig bør man være vagtsom over for bogens

tekst. Den er underordnet tegningerne og delvis meget knap, og det er måske grunden til, at den mange steder er unuanceret og dogmatisk (hvilket sidste dog i nogen grad opvejes af dens inkonsekvenser).

Det bedste man kan sige om bogen er, at den giver én en vældig lyst til selv at gå i gang med blyant, tuschpen og pensler. Det er ment som en stor ros. Den bedste metode til at forstå heraldikkens visuelle og æstetiske sider, er ved selv at prøve sig frem, ved selv at tegne eller evt. blot tegne af. Dét lærer man noget af. Og at tegne er en af heraldikkens glæder.

S. T. A.

Røntgen i heraldikkens tjeneste

Allerede i det tredje nummer af Heraldisk Tidsskrift (på side 128) blev opmærksomheden henledt på, at det svenske tidsskrift *Livrustkammaren* ofte indeholder artikler af heraldisk interesse; men det udkomne *Volym XII: 11* giver os en særlig anledning til, at dette gentages.

I sin artikel beretter Nils Drejholt om, hvorledes det ved en undersøgelse på prægtkarossen »Burmanna« ved hjælp af røntgenfotografier blev afsløret, at et trekronervåben var malet over et andet våben, og dette andet våben tilhørte, ikke som ventet ambassadøren Ulbo Aylva van Burmannia, men derimod den svenske ambassadør og greve, Jean Baptiste Fleuriau de Morville. På dette grundlag har det været muligt at sætte et helt nyt og spændende kapitel foran karossens historie, der ellers begyndte med Fredrik I's kroning i Stockholm, den 3. maj 1720.

Også tidsskriftets anden artikel, der er skrevet af Lena Nordström, berører heraldikken. Den drejer sig bl. a. om nogle kårdeklinger dekoreret med våbenskjolde og forskellige symbolske figurer.

Hæft. —

HERALDISK TIDSSKRIFT

udgives af *Societas Heraldica Scandinavica*, hvis medlemmer modtager det gratis. Der udkommer to numre årligt, i marts og oktober. Medlemskab koster pr. år (fra 1. april 1971): Dkr. 50 eller hvad der svarer hertil. Subskription uden medlemskab koster det samme. Medlemskab én gang for alle (kun for personer): det 20-dobbelte.

Indbetaling sker bekvemst gennem *dansk postgiro 11 23 74*, Societas Heraldica Scandinavia, c/o bogtrykker St. U. Zangenberg, Øverødvej 22, 2840 Holte, Danmark. Ved indbetaling på postkontor bør også i *Sverige, Norge og Finland* anvendes de danske girokort, som selskabet sender til medlemmerne. Girokortene lyder på Dkr. og gælder for Dkr., men indbetaling sker naturligvis i det pågældende lands egen mønt.

Ældre numre af tidsskriftet

Bortset fra nr. 1 kan alle tidligere numre af Heraldisk Tidsskrift fås. Priserne er som følger (portofrit):

Nr. 2–10, pr. stk. Dkr. 12; alle 9 numre, med samlet register, Dkr. 80.

Nr. 11–20, pr. stk. Dkr. 14; alle 10 numre, med samlet register, Dkr. 100.

Nr. 2–20 samlet: Dkr. 125, — Nr. 21–23, pr. stk.: Dkr. 20. Fra nr. 24, pr. stk.: Dkr. 25.

Redaktør:

Major O. H. M. baron Haxthausen, Snesere, 4733 Tappernøje, Danmark

Redaktionsudvalg:

Redaktør Sven Tito Achen, Kong Georgsvej 52, 5. sal, 2000 København F

Forfatteren Hans Krag, Lastad, Søgne, Norge

Kontorschef Gustaf von Numers, Topeliusgatan 9 A 2, 00250 Helsingfors 25, Finland

Stadsarkitekt Hans Schlyter, Norrlidsgatan 13, 852 50 Sundsvall, Sverige

Amtsdirektør, cand. jur. Ernst Verwohlt, Strandengen 4, 4000 Roskilde, Danmark

Skrivende medarbejdere i dette nummer:

Kontraktspost Nils Bergström, Kungsgatan 2, 598 00 Vimmerby, Sverige

Rådmann Guttorm Friis, 3601 Kongsberg, Norge

Lektor, dr. phil. Georg Garde, Rymarksvej 6, 2900 Hellerup, Danmark

Læge Olaf Kirstein, Pile Allé 19 B, 2000 København F, Danmark

Stadsarkitekt Hans Schlyter, Norrlidsgatan 13, 852 50 Sundsvall, Sverige

Førstearkivar Hallvard Trætteberg, Professor Dahls gate 17, Oslo

Bygningskonservator, cand. mag. Allan Tønnesen, Rahbeks Allé 36, 1801 København V

Heraldisk Selskabs styrelse:

Redaktør S. T. Achen, Kong Georgsvej 52, 5. sal, 2000 København F (formand)

Arkivar, cand. phil. Nils G. Bartholdy, Rigsarkivet, Rigsdagsgården 9, 1218 Kbh. K

Major O. H. M. baron Haxthausen, Snesere, 4733 Tappernøje, Danmark

Dr. phil. Herman L. Løvenskiold, Riksarkivet, Bankplassen, Oslo

Reklamchef Jan Raneke, Vallgatan 3, 234 00 Lomma, Sverige

Dr. h. c. Ole Rostock, Sigmundsvej 8, 2880 Bagsværd, Danmark (sekretær)

Häradshövding Bo Tennberg, Lovret 1, Jakobstad, Finland

Bygningskonservator, cand. mag. Allan Tønnesen, Rahbeks Allé 36, 1801 København V

Bogtrykker St. U. Zangenberg, Øverødvej 22, 2840 Holte, Danmark (kasserer)

Selskabets arkiv beror hos:

Universitetslektor, cand. mag. Jørgen Tvevad, Københavns Universitets historiske institut, Bispetervej 3, 1167 København K